

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105002/B/2022/36124048424854276

EKONOMICKÝ ROZVOJ A VNÚTROODVETVOVÝ
OBCHOD

Bakalárska práca

2022

Roman Mrenka

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

EKONOMICKÝ ROZVOJ A VNÚTROODVETVOVÝ
OBCHOD

Označenie práce: Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie

Vedúci záverečnej práce: Ing. Mykhaylo Kunychka, PhD.

Čestné vyhlásenie:

Čestne vyhlasujem že bakalársku prácu s názvom Ekonomický rozvoj a Vnútrodvetvový obchod som vypracoval samostatne, na základe štúdia odbornej literatúry a konzultácií. Neporušil som autorský zákon a zoznam použitej literatúry som uviedol správne.

V Bratislave, dňa:.....

Podpis:.....

Pod'akovanie

Týmto by som chcel pod'akovať vedúcemu bakalárskej práce Ing. Mykhaylovi Kunchkovi, Phd., za odbornú pomoc, konzultácie a usmernenie počas písania tejto bakalárskej práce a rovnako za cenné rady v danej problematike.

Abstrakt:

MRENKA, Roman: Ekonomický rozvoj a vnútroodvetvový obchod. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov, Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie. – Ing. Mykhaylo Kunychka, PhD. – Bratislava: FMV, 2022, 63 strán.

Cieľom tejto bakalárskej práce je čitateľovi bližšie objasniť a zadefinovať pojmy vnútroodvetvový obchod a ekonomický rozvoj, poukázať na vzťah medzi týmito dvoma premennými, a bližšie objasniť ako premenné na seba pôsobia. Za účelom dokázania vzájomného vplyvu premenných budú použité základné štatistické metódy ako korelačná analýza, a komparácia krajín z rôznych úrovní ekonomického rozvoja a príjmového stupňa. Práca je rozdelená na 4 kapitoly. V práci je obsiahnutých 8 tabuliek, 9 grafov a 2 obrázky. V úvode bude čitateľ oboznámený s témou a bude mu stručne opísaná daná problematika. V prvej časti s názvom Súčasný stav skúmanej problematiky sú zhrnuté doterajšie poznatky o vnútroodvetvovom obchode a aké faktory naň vplývajú najviac a aké sú doposiaľ sledované trendy v tejto problematike. Táto kapitola takisto obsahuje podkapitulu teórie medzinárodného obchodu, kde je popísaná Linderová hypotéza, ktorá bližšie danú problematiku vysvetľuje. V ďalšej podkapitole bude stručne zadefinovaný pojem ekonomický rozvoj a ako sa podľa neho delia krajiny podľa príjmu na obyvateľa. V druhej časti s názvom Ciele práce budú stručne zadefinované ciele ktoré sa autor snaží v práci dosiahnuť. V tretej kapitole s názvom Metodika práce bude popísané akým spôsobom prebehol zber dát a aj potrebné výpočty Grubel-Lloydovho indexu. V štvrtej časti s názvom Výsledky práce a diskusia bude prevedená korelačná analýza, bližší popis krajín podľa výpočtov GL indexu a porovnanie teritoriálnej a tovarovej štruktúry importov a exportov krajín z rôznych príjmových stupňov a či sú v súlade s Linderovou hypotézou

Kľúčové slová: Vnútroodvetvový obchod, ekonomický rozvoj, Linderová hypotéza, Teritoriálna a komoditná štruktúra, Grubel-Lloydov index

Abstract:

MRENKA, Roman: Economic development and intraindustry trade. – University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations, Department of International Economic Relations and Economic Diplomacy. – Ing. Mykhaylo Kunychka, PhD. – Bratislava: FIR, 2022, 63 pages.

The main goal of this bachelor thesis is to explain and clarify to the reader terms Intra-industry trade and economic development, as well as to point out the relationship between these two variables, and clarify how these variables interact one with another. In order to prove the mutual influence of variables, basic statistical methods will be used, such as correlation analysis and also comparison of countries from different levels of economic development and income level. This bachelor thesis is divided into 4 chapters. Thesis contains 8 tables, 9 graphs and 2 pictures. In the introduction, the reader will be acquainted with the topic and the issue of this topic will be briefly described. The first chapter, named The current state of researched issue summarizes the existing knowledge about intraindustry trade and what kind of factors affect it most and what trends are observed in this topic so far. This chapter also contains a subchapter named international-trade theories, where the Linder hypothesis is introduced, which explain intra-industry trade in more details. The next subchapter briefly defines the concept of economic development and how countries are categorized according to average per capita income. The second chapter named Goal of the thesis contains brief description of goals, which author will try achieve. The third chapter named Methodology of work describes how the data were collected and how necessary calculations of GL index took place. In the fourth chapter named Results of the work and discussion, correlation analysis will be performed, more detailed observations of countries according to GL index calculations will take place. The territorial and commodity structure of imports and exports of countries from different income level will be executed, and whether this is in accordance with Linder's hypothesis.

Key words: Intraindustry trade, Economic development, Linder's hypothesis, Territorial and commodity structure, Grubel-Lloyd index

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK	9
ZOZNAM GRAFOV A TABULIEK	10
Úvod	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky	13
1.1 Vnútro odvetvový obchod	13
<i>1.1.1 Faktory pôsobiace na vnútroodvetvový obchod:</i>	<i>15</i>
1.2 Teórie medzinárodného obchodu	19
1.3 Ekonomický rozvoj	20
2 Cieľ práce	22
3 Metodika práce a metódy skúmania	24
3.1 Grubel-Lloydov Index:	24
3.2 Index ľudského rozvoja:	24
3.3 Korelačná analýza:	26
4 Výsledky práce a diskusia	28
4.1 20 Krajín s najvyšším podielom IIT:	28
4.2 20 krajín s najnižším podielom IIT:	29
4.3 Analýza štruktúry obchodu jednotlivých krajín:	31
<i>4.3.1 Analýza krajín s nízkym príjmom:</i>	<i>31</i>
<i>4.3.2 Analýza krajín s nižším-stredným príjmom:</i>	<i>35</i>
<i>4.3.3 Analýza krajín s vyšším-stredným príjmom:</i>	<i>40</i>
<i>4.3.4 Analýza krajín s vysokým príjmom:</i>	<i>45</i>
Záver	51
Prílohy	53
Zoznam použitej literatúry:	58

ZOZNAM SKRATIEK

- **IIT:** Vnútro odvetvový obchod
- **HDI:** Human development index (index ľudského rozvoja)
- **GLI:** Grubel-Lloydov index
- **EEC:** European economic community (dnes Európska Únia)
- **HS:** Harmonizovaný systém
- **SITC:** Standard international trade classification (Štandardná medzinárodná obchodná klasifikácia)
- **GNI:** Gross national income (hrubý narodný príjem/dôchodok)
- **USD:** Americký dolár
- **HDP:** Hrubý domáci produkt
- **GNP:** Gross national product (Hrubý domáci product)
- **UNCTAD:** United Nations Conference on Trade and Development – Konferencia OSN pre obchod a rozvoj
- **MO:** Medzinárodný obchod

ZOZNAM GRAFOV A TABULIEK

Obrázok 1: Rozdelenie zahraničného obchodu krajiny.....	14
Obrázok 2: mapa sveta rozdelená podľa hodnôt HDI.....	26
Tabuľka 1: Korelačná matica 2020	26
Tabuľka 2: Top 20 štátov, s najvyššími hodnotami GLI	29
Tabuľka 3: Top 20-štátov s najnižšími hodnotami GLI.....	30
Tabuľka 4: Teritoriálna štruktúra importov a exportov krajín s nízkym príjmom	33
Tabuľka 5: Teritoriálna štruktúra importov a exportov krajín s nižším-stredným príjmom	38
Tabuľka 6: Teritoriálna štruktúra importov a exportov krajín s vyšším-stredným príjmom	43
Tabuľka 7: Teritoriálna štruktúra exportov a importov krajín s vysokým príjmom.....	48
Tabuľka 8: Výpočty GLI a zber dát týkajúcich sa HDI a HDP na obyvateľa (2020)	53
Graf 1: Úroveň IIT na rôznych štádiách produkcie	17
Graf 2: Tovarová štruktúra importov krajín s nízkym príjmom	34
Graf 3: Tovarová štruktúra exportov krajín s nízkym príjmom	35
Graf 4: Tovarová štruktúra exportov krajín s nižším-stredným príjmom.....	39
Graf 5: Tovarová štruktúra importov krajín s nižším-stredným príjmom	40
Graf 6: Tovarová štruktúra exportov krajín s vyšším-stredným príjmom	44
Graf 7: Tovarová štruktúra importov krajín s vyšším-stredným príjmom	45
Graf 8: Tovarová štruktúra exportov krajín s vysokým príjmom.....	49
Graf 9: Tovarová štruktúra importov krajín s vysokým príjmom	50

Úvod

V tejto bakalárskej práci sa budeme zaoberať problematikou vnútroodvetvového obchodu a ekonomického rozvoja. Cieľom tejto práce je vtiahnuť čitateľa hlbšie do danej problematiky a priblížiť mu pohľad na danú tému. Fakt, že medzi ekonomickým rozvojom a vnútroodvetvovým obchodom existuje pomerne silný vzťah zaujal už viacero výskumníkov a takisto bude hlavnou témou tejto bakalárskej práce. Svetové hospodárstvo v dnešnej dobe tvorí 194 krajín¹, ktoré sa od seba odlišujú celým rádom charakteristík ako napríklad vybavenosť nerastnými surovinami, rozvojom obyvateľstva, kvalifikáciou pracovnej sily, schopnosťou produkovať určité statky efektívnejšie a tak ďalej. Všetky tieto rozdielnosti sú predpokladom k tomu, aby sa krajiny medzi sebou zapájali do obchodnej výmeny.

Medzinárodný obchod sa dá z hľadiska smeru obchodu a typu produktov rozdeliť na dve časti. Na vnútroodvetvový obchod a medziodvetvový obchod a práve prvým spomenutým sa budeme v tejto bakalárskej práci zaoberať do hĺbky. Vnútroodvetvový obchod môžeme zadefinovať ako obchod medzi dvoma alebo viacerými krajinami, ktorý prebieha v tom istom priemyselnom odvetví. Krajiny si teda medzi sebou obchodujú substitúty, ktoré sa však svojimi vlastnosťami odlišujú (napr. výrobnou značkou).

Vnútroodvetvový obchod je celkom mladý trend, ktorým sa výskumníci začali zaoberať až v druhej polovici 20.storočia. Za prvé sledovania vnútroodvetvového obchodu môžu byť považované analýzy obchodných štatistík prevedené H.Grubelom a P.Lloydom na členských krajinách OECD. Vnútroodvetvový obchod bol prvý krát formálne uznaný v roku 1975. Vtedy Grubel a Lloyd na základe pozorovaní zistili že vnútroodvetvový obchod tvorí v členských štátoch OECD až 63% celkového obchodu.² Od tej doby je IIT veľmi dynamický a stále rastúci. Veľká väčšina pozorovaní bola vykonaná na rozvinutých industrializovaných ekonomikách, čo nás privádza k pojmu ekonomický rovoj.

Hospodársky vyspelé štáty disponujú oproti rozvojovým krajinám rôznymi výhodami. Tie sú napríklad kvalifikovaná pracovná sila alebo vyšší príjem na obyvateľa. To nás privádza k jedenému zo sledovaných trendov v tejto problematike. Tým trendom je fakt, že vnútroodvetvový obchod má v rozvinutých krajinách oveľa väčší podiel na zahraničnom obchode ako je to v prípade rozvojových krajín (nájdu sa aj výnimky, kde rozvinuté štáty

¹ *Gross world product*. In *World GDP 2021 – StatisticsTimes.com* [online] [cit. 23.04.2022]. Dostupné na internete: <https://statisticstimes.com/economy/world-gdp.php>

² ISEMONGER, A.G. The estimation of intra-industry trade in South Africa. In: *Development Southern Africa*. 2000, roč. 17, č. 1, s. 53-63

dosahujú nízke hodnoty IIT). Týmto príkladom chceme poukázať na súvis ekonomického rozvoja s IIT. Tento príklad bude jedným z predmetov skúmania tejto práce a pokúsime sa ho vysvetliť pomocou Linderovej hypotézy ktorá hovorí o podobnosti dopytu spotrebiteľov.

Túto tému som si vybral z toho dôvodu, že ma zaujíma problematika medzinárodného obchodu, svetovej ekonomiky a ekonomického rozvoja. Zaoberať sa ekonomickými dátami a ukazovateľmi ktoré budú použité v tejto práci, vnímam ako zaujímavú činnosť ktorá dokáže poskytnúť cenné informácie a prehľad.

1 Súčasný stav riešenej problematiky

1.1 Vnútro odvetvový obchod

Každá z národných ekonomík je niečím odlišná od ostatných. Z hľadiska problematiky tejto bakalárskej práce je relevantné spomenúť odlišnosti akými sú napr. celková úroveň podnikateľského prostredia, vybavenosť potrebnými produkčnými faktormi, schopnosť vedieť tieto faktory efektívne komerčne využívať atď. Tieto a mnohé ďalšie faktory majú značný vplyv na ekonomické výsledky každej ekonomiky. „*Medzinárodný obchod umožňuje komparatívne výhody každej národnej ekonomiky rozvíjať, resp. aktívne utlmovať vlastne komparatívne nevýhody, a tým pádom podporiť celkovú konkurencieschopnosť*“.³ Z tejto citácie je zrejmé aké výhody plynú pre danú krajinu z angažovania sa v medzinárodnej obchodnej výmene. V tejto práci sa ale nebudeme zaoberať celkovým medzinárodným obchodom krajiny ale iba jeho časťou, a to konkrétne vnútroodvetvovým obchodom. Pre bližšiu charakteristiku pojmu vnútroodvetvový obchod použijeme definíciu ktorá hovorí o výmene rovnakých/podobných druhov tovarov v medzinárodnom prostredí, ktoré patria do toho istého odvetvia. „Pokiaľ však obchodná výmena v danej krajine prebieha medzi rozličnými typmi tovarov, taký obchod sa nazýva medziodvetvový.“⁴ Ten je na rozdiel od vnútroodvetvového obchodu založený hlavne na rozličnostiach vo faktorovej vybavenosti. Keď sčítame hodnoty vnútroodvetvového a medziodvetvového obchodu, dostaneme hodnotu celkového medzinárodného obchodu danej krajiny. IIT sa ďalej rozlišuje na horizontálnu a vertikálnu časť.

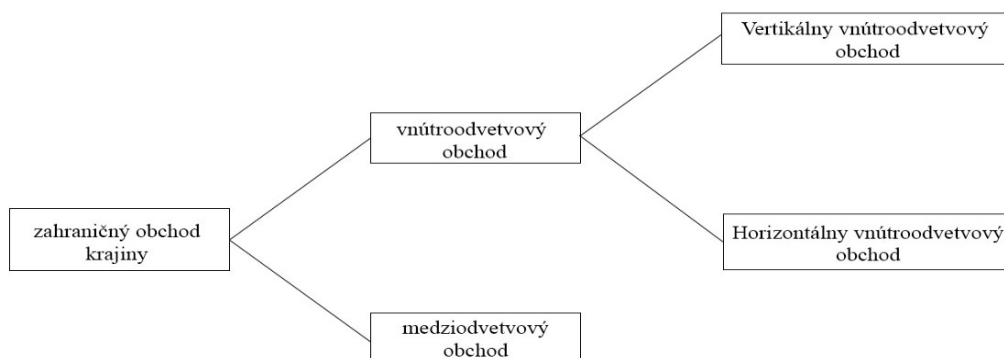
- a) Vertikálny IIT: Vo vertikálnej časti sa jedná o obchod medzi dvoma krajinami s produktami, ktoré sa odlišujú kvalitou a cenou (obchod rovnakých výrobkov rôznej kvality, napríklad Taliansko ktoré exportuje luxusné automobily značky Ferrari a importujúce bežne dostupné rodinné autá značky Opel z Nemecka).
- b) Horizontálny IIT: Horizontálna časť sa zaoberá vzájomným obchod s rovnakými výrobkami rovnakej kvality. Pre uvedenie príkladu použijeme Taliansko, exportujúce rodinné automobily značky Fiat a importujúce rodinné automobily

³ BALÁŽ, Peter a kolektív. *Medzinárodné podnikanie*, 4. vydanie Bratislava: Sprint vbra, 2005. S. 27, ISBN 978-80-89085-51-4.

⁴ Hashimzade, N., Myles, G., & Black, J. (2017). inter-industry trade. In *A Dictionary of Economics*. : Oxford University Press. [citované 9 Apr. 2022]. Dostupné na internete: <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780198759430.001.0001/acref-9780198759430-e-1642>

značky Opel. V tomto prípade ide o export a import rovnakých automobilov čo sa týka triedy a ceny.⁵

Obrázok 1: Rozdelenie zahraničného obchodu krajiny

Zdroj: vlastné spracovanie autora

V rámci vnútroodvetvového obchodu existuje nespočetne veľa príkladov. Od automobilov, telefónov, alkoholu až po chemikálie. Každý z exportovaných, resp. importovaných tovarov spadá pod určitú kategorickú klasifikáciu. Cieľom týchto klasifikácií je usporiadanie tovarov a zaznamenávanie údajov v rámci medzinárodného obchodu. Ide o rozdelenie tovarov do rôznych skupín a podskupín pre štatistické a analytické účely. Tieto údaje sú potrebné aj pri meraní vnútroodvetvového obchodu.

Vnútroodvetvový obchod je fenomén, ktorého väčší podiel sa odzrkadľuje hlavne na celkovom zahraničnom obchode rozvinutých krajín a naopak, medziodvetvový obchod, ktorý je podľa ekonomickej teórie založený na komparatívnych výhodách, má dominantný podiel na celkovom zahraničnom obchode v krajinách ktoré sa nachádzajú na prvom štádiu ekonomického rozvoja⁶. Akonáhle však krajina dosiahne vyšší level ekonomickej rozvinutosti, vnútroodvetvový obchod, ktorý funguje na základe konkurenčných výhod, sa stáva výrazne dominantnejším na úkor medziodvetvového obchodu.⁷ Dva dlhodobé sledované trendy vo vnútro odvetvovom obchode sú:

⁵ DRASTICHOVÁ, M., 2012, Význam vnútroodvetvového obchodu pre konvergenciu v rámci EÚ a eurozóny a implikácie pre Slovensko. In: Kohezná politika. Regionálni štúdiá [online]. Dostupné na: https://www.academia.edu/3825147/V%C3%BDznam_vn%C3%BAtroodvetvov%C3%A9ho_obchodu_pre_konvergenciu_v_r%C3%A1mci_E%C3%9A_a_euroz%C3%B3ny_a_implik%C3%A1cie_pre_Slovensko

⁶ BRÜLHART, M. An Account of Global Intra-industry Trade, 1962-2006. In: *World Economy* [online]. 2009, roč. 32, č. 3, s. 401-459.

⁷ Marić, Željko. "INTRA-INDUSTRY TRADE AND ECONOMIC DEVELOPMENT (CASE OF BOSNIA AND HERZEGOVINA)." *Transition: An International Review* 13 (2011): s. 21-32.

1. väčšia časť obchodných tokov sa odohráva medzi rozvinutými krajinami a tento trend je stále rastúci, a
2. Medzi rozvinutými krajinami má vnútroodvetvový obchod vyšší podiel na celkovom zahraničnom obchode ako medziodvetvový obchod, a naopak pokiaľ ide o obchodnú výmenu medzi rozvinutou krajinou a rozvojovou/tranzitnou ekonomikou, väčší podiel bude na strane medziodvetvového obchodu.

Na základe druhého z vyššie spomenutých trendov, vnútroodvetvový obchod môže byť použitý aj ako indikátor rozvinutosti krajiny a indikátor konkurencieschopnosti na medzinárodnej úrovni. IIT ukazuje akým spôsobom sa daná ekonomika zapája do zahraničných obchodných vzťahov so zvyškom sveta (tzn. aké tovary a služby sú hlavným subjektom zahraničného obchodu, a ktoré krajiny sú jej hlavnými obchodnými partnermi). Ak napríklad veľká časť exportu tovarov danej krajiny pochádza z oblasti ťažobného priemyslu (drevo, železná ruda, ropa), kde postačuje nízka úroveň technologického rozvoja a relatívne nízka kvalifikácia pracovnej sily, indikuje to nízky ekonomický rozvoj danej krajiny. V rámci indikátorov rozvinutosti je potrebné spomenúť aj rozvinutosť obchodných partnerov. Pokiaľ sa krajina zapája viac do vnútroodvetvového obchodu s rozvinutými krajinami, môže to indikovať jej úroveň rozvinutosti a konkurencieschopnosti.⁸

1.1.1 Faktory pôsobiace na vnútroodvetvový obchod:

Nie je možné vyvodiť úplne kompletnú definíciu o IIT, pretože je to výsledok vplyvu množstva faktorov a nie je možné ho ani vysvetliť za pomoci teórie komparatívnych výhod. Dá sa však vysvetliť za pomoci teórie relatívnej profitability. To znamená, že vnútro odvetvový obchod bude existovať vždy, keď spotrebitelia z rôznych krajín vyhodnotia, že je výhodné importovať a exportovať tovary v rovnakom odvetví.⁹ Faktorov, ktoré pozitívne vplývajú na IIT, je viacero a jedna z podmienok pre ich existenciu je prítomnosť nedokonalkej konkurencie. Tá však nie je braná do úvahy v rámci klasických a neklasických teórií medzinárodného obchodu. Medzi hlavné faktory pôsobiace na IIT Appleyard, Field a Cobb uvádzajú nasledujúce podmienky:¹⁰

1. Rastúce úspory z rozsahu

⁸ HAVRYLYSHYN, O. – CIVAN, E. (1983): Intra-Industry Trade and the Stage of Development: A Regression Analysis of Industrial and Developing Countries. [Online] In: World Bank, 1983. [Citované 6. 4. 2022.] Dostupné online: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/505101467990023656/pdf/REP306000Intra0developing0countries.pdf>

⁹ MARIĆ, Željko. Intra-Industry Trade and Economic Development (Case of Bosnia and Herzegovina). *Tranzicija*, 2011, roč.13, s. 21-32.

¹⁰ Appleyard, D.R., Field, A.J., Cobb, S.L. (2008), *International Economics*, s. 193-194.

2. Rozdielnosť produktov a rozdielne preferencie spotrebiteľov
3. Náklady na transport
4. Nerovnomerná distribúcia Príjmov v rôznych krajinách
5. Produkcia ktorá je silne závislá od sezónnych podmienok danej krajiny

Ako najdôležitejšie z týchto faktorov ktoré majú najväčší vplyv na IIT sú brané prvé dva, rastúce úspory z rozsahu a rozdielnosť produktov a rozdielne preferencie spotrebiteľov. Pokiaľ rastú úspory z rozsahu, potom z dlhodobého hľadiska majú priemerné náklady klesajúcu tendenciu a dá sa predpokladať, že krajiny sa za týchto podmienok budú snažiť najefektívnejšie koncentrovať svoje faktory na malé množstvo veľkých firiem. To vyústi do masovej produkcie a špecializácie ktorá umožní redukcii priemerných výrobných nákladov z dlhodobého hľadiska a využívanie všetkých výhod ktoré rastúce úspory z rozsahu poskytujú. Rastúce úspory z rozsahu (redukcia priemerných nákladov z dlhodobého hľadiska) sú hlavným dôvodom prečo krajiny značne redukujú svoje produktové rady na pár produktov, vo vzťahu k oveľa väčšiemu počtu tovarov, ktoré sú potrebné na uspokojenie dopytu ich obyvateľstva¹¹. Tu je potrebné spomenúť že veľkosť trhu je jedna z limitácií ktorá bráni vyššiemu stupňu špecializácie v produkcií. Žiadna z krajín na svete nemá kapacitu na produkciu všetkých variantov produktov potrebných na uspokojenie dopytu domácich spotrebiteľov, a to nadväzuje na druhý z uvedených faktorov. Z tohto dôvodu je potrebné aby sa firmy nesústredili len na domáci trh, ale aj na medzinárodný trh, pretože za podmienok úzkej špecializácie môžu nájsť dopyt po svojich produktoch práve v iných krajinách.

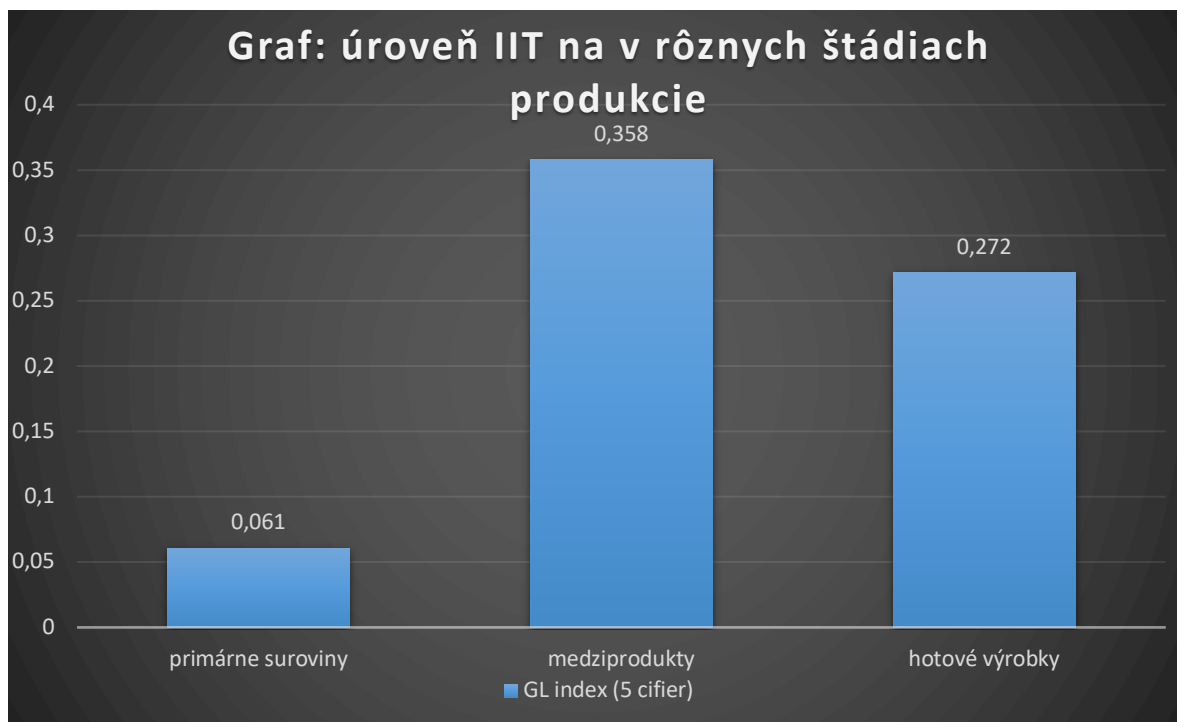
Druhý z uvedených faktorov, rozdielnosť produktov a rozdielne preferencie spotrebiteľov, potvrdzuje fakt, že podiel IIT na celkovom zahraničnom obchode je väčší ak medzi sebou obchodujú rozvinuté krajiny. Najmä ak obchodujú s vysoko sofistikovaným tovarom náročnými na výrobný faktor kapitál (na uvedenie príkladu môžeme použiť stroje, dopravné prostriedky, elektrické zariadenia, chemikálie...). Práve v tejto oblasti produktov majú rastúce výnosy z rozsahu a rozdielnosť produktov najvýraznejší vplyv. Tento jav bližšie popisuje Linderova hypotéza, ktorá bude bližšie popísaná neskôr. To že rozdielnosť produktov a túžba spotrebiteľov vybrať z viacerých variantov ma pozitívny vplyv na vnútroodvetvový obchod potvrdzuje aj práca M. Bluharta¹², ktorý rozdelil výrobný proces na tri štádia: primárne suroviny, medziprodukty a hotové výrobky. Nie je prekvapením že

¹¹ RASEKHI, Saeed; RAMEZANI, Masoumeh. The Nexus between Economic Growth and Intra-Industry Trade. *International Journal of Business and Development Studies*, 2017, roč.9, s. 47-66.

¹² BRÜLHART, Marius. An account of global intra-industry trade, 1962-2006.

primárne suroviny majú najmenší podiel na vnútroodvetvovom obchode. Hlavným dôvodom je ich homogénnosť a nedostatok diferenciácie. Opačná situácia nastáva v kategórií medziprodukty a hotové výrobky. Je nemožné nepovšimnúť si, že medziprodukty nadobúdajú vyššiu úroveň IIT ako hotové výrobky. Bulhart tvrdí, že tento jav je zapríčinený fragmentáciou produkčných/výrobných procesov medzi viacerými krajinami, čo môže byť tiež považované za faktor pôsobiaci na IIT.¹³ Je potrebné dodať, že v rámci rozvinutých krajín, obyvatelia majú k dispozícii vyšší hrubí domáci príjem na osobu, čo im poskytuje možnosť zvoliť si zo širokej škály tovarov a služieb. Naopak, pokiaľ spotrebiteľ v menej rozvinutej krajine disponuje s menším hrubým domácim príjmom, je pravdepodobné že bude musieť siahnuť po najlacnejších variantoch tovarov a diferenciácia bude menšia.

Graf 1: Úroveň IIT na rôznych štádiách produkcie

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe článku "AN ACCOUNT OF GLOBAL INTRAINDUSTRY TRADE, 1962-2006" od M. Bluharta

Niektorí výskumníci uvádzajú aj ako faktor ktorý hrá rolu vo vnútroodvetvovom obchode liberalizáciu zahraničného obchodu a členstvo v colných úniách a v pásmach voľného obchodu. Je potreba však dodať že toto členstvo ma pozitívny vplyv na IIT iba v prípade že vytvára obchod medzi krajinami. Ak berieme do úvahy že znížené clá, poprípade voľný obchod môžu pôsobiť ako stimuly pre zvýšenie medzinárodných obchodných tokov, potom existuje šanca že z tohto môže vyústiť aj rast vnútroodvetvového

¹³ BRÜLHART, Marius. An account of global intra-industry trade, 1962-2006.

obchodu. Loertsoher a Wolter¹⁴ si všimli na pozorovaniach štátov Beneluxu pozitívny efekt vyplývajúci z členstva v colnej únii. Tento pozitívny efekt potvrdzuje aj Balassa (1966) a Grubel (1967) na základe pozorovaní štátov Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS). Podľa Grubelových pozorovaní, členstvo krajín v EEC zapríčinilo prírastok na vnútro-odvetvovom obchode z 54% v roku 1959 na 67% v roku 1967 ako následok liberalizácie zahraničného obchodu a členstvo v colnej únii.¹⁵ Je ale zložité vyvodiť záver že členstvo v colnej únii pozitívne pôsobí na úroveň IIT, pretože na jednej strane, v prípade štátov Beneluxu alebo EEC hrá veľkú rolu geografická vzdialenosť, spoločné historické väzby, rovnaká mena a na druhej strane ako uvádzajú Havrylysin a Civan (1983), colné únie a integračné zoskupenia štátov na nižšej úrovni ekonomickej rozvinutosti je zložité preskúmať pretože sú buď neefektívne alebo niektoré boli do nedávna úplne nečinné. Preto je rozumnejšie vyvodiť záver, že členstvo v **úspešných** colných úniách (napr. EEC) má pozitívny vplyv na úroveň IIT.¹⁶

Pri meraní vnútroodvetvového obchodu je veľmi dôležité spomenúť úroveň agregácie dát a odpovedať na otázku aká je správna úroveň na ktorej je vnútroodvetvový obchod meraný. Dáta obchodných tokov sú zvyčajne merané podľa dvoch systémov: podľa harmonizovaného systému (HS) a podľa štandardnej medzinárodnej obchodnej klasifikácie (SITC). Úroveň agregácie má značný vplyv na výsledky GLI. Bluhart¹⁷ uvádza že v roku 2006, 27% svetového obchodu bol vnútroodvetvový obchod pokiaľ bola použitá agregácia SITC na 5-ciferej úrovni, pokiaľ bola použitá agregácia SITC na 3 ciferej úrovni podiel vnútroodvetvového obchodu na celkovom svetovom obchode bol až 44%“. Podľa predchádzajúceho tvrdenia je zrejmé, že vnútroodvetvový obchod bude mať vyššie hodnoty na nižšej úrovni agregácie dát. Isemonger uvádza, že veľká časť štúdií používa klasifikáciu odvetví na úrovni 2-ciferného Harmonického systému čo vedie k „neprirodzene“ vysokým hodnotám IIT. Na druhej strane pokiaľ agregácia je až na 8-ciferej úrovni, v tomto prípade

¹⁴LOERTSCHER, Rudolf; WOLTER, Frank. Determinants of intra-industry trade: Among countries and across industries. *Review of World Economics*, 1980, vol. 116, s. 280-293.

¹⁵ HAVRYLYSHYN, O. – CIVAN, E. (1983): Intra-Industry Trade and the Stage of Development: A Regression Analysis of Industrial and Developing Countries. [Online] In: World Bank, 1983. [Citované 20. 3. 2022.] Dostupné online: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/505101467990023656/pdf/REP306000Intra0developing0countries.pdf>

¹⁶ HAVRYLYSHYN, O. – CIVAN, E. (1983): Intra-Industry Trade and the Stage of Development: A Regression Analysis of Industrial and Developing Countries. [Online] In: World Bank, 1983. [Citované 20. 3. 2022.] Dostupné online: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/505101467990023656/pdf/REP306000Intra0developing0countries.pdf>

¹⁷ BRÜLHART, Marius. An account of global intra-industry trade, 1962-2006. *Dostupné na: SSRN 1103442*, 2008.

bude vnútroodvetvový obchod naberať takmer nulovú hodnotu. Ako Isemonger¹⁸ ďalej uvádza, podľa jeho slov dvojciferná klasifikácia sa javí ako široké odvetvie priemyslu, štvorciferná klasifikácia je braná ako pododvetvie daného a priemyslu a šesť až osem ciferná klasifikácia je braná ako špecifická séria a skupina produktov.

1.2 Teórie medzinárodného obchodu

Je potrebné odpovedať na otázku, prečo sa krajiny angažujú v obchodnej výmene s rovnakými/podobnými statkami. Odpoveď na túto otázku nám poskytne bližšie definovanie teórií medzinárodného obchodu. Mohlo by sa zdať, že význam teórií medzinárodného obchodu spočíva iba v teoretickom poznaní, pravdou však je, že už od čias merkantilizmu je zreteľný ich praktický význam pre modernú hospodárku politiku štátov a medzinárodné podnikanie firiem v súčasnom svetovom hospodárskom prostredí.¹⁹ Problematiku vnútroodvetvového obchodu však nie je možné vysvetliť z hľadiska klasických a neklasických teórií resp. faktorových teórií, „Faktorové“ sa nazývajú preto, lebo každá krajina disponuje tromi faktormi, ktorými sú pôda, práca a kapitál a medzinárodný obchod je vysvetlený hlavne na základe vybavenosti týmito faktormi. Z hľadiska problematiky vnútroodvetvového obchodu sú ale tieto teórie nedostačujúce a preto je potrebné popísať Linderovú hypotézu.

Teória ktorá je k téme vnútroodvetvový obchod najviac relevantná je **teória podobnosti dopytu krajín** ktorá je tiež známa aj ako **Linderová hypotéza**. Švédsky ekonóm Steffan Lindner prišiel s hypotézou, že medzinárodný obchod s hotovými tovarmi vychádza z podobnosti v preferencii spotrebiteľov a to v krajinách ktoré sú na rovnakej/podobnej úrovni ekonomického rozvoja. Podľa Lindnera firmy najprv vyrábajú statky a zásobujú nimi domáci trh, neskôr keď skúmajú možnosti ako sa presadiť za hranicami svojej krajiny, tak zisťujú že najlepšie príležitosti sa im naskytnú v tých krajinách ktoré sú domácemu trhu najviac podobne a to napr. v prijme na obyvateľa. Podľa Lindera medzinárodný obchod s hotovými výrobkami nie je možné vysvetliť klasickou ani neo-klasickou teóriou. V týchto teóriách je tovarová štruktúra vysvetľovaná už vyššie spomenutými tromi faktormi. V tomto prípade prichádzajú do hry ďalšie dôležité faktory ktoré treba zohľadniť ako napr. technologický predstih, manažérske zručnosti a úspory z veľkovýroby.²⁰ Na základe týchto

¹⁸ ISEMONGER, A.G. The estimation of intra-industry trade in South Africa. In: *Development Southern Africa*. 2000, roč. 17, č. 1, s. 53-63

¹⁹ BALÁŽ, Peter a kolektív. *Medzinárodné podnikanie*, 4. vydanie Bratislava: Sprint v.fra, 2005, s. 54, ISBN 978-80-89085-51-4.

²⁰ BALÁŽ, Peter a kolektív. *Medzinárodné podnikanie*, 4. vydanie Bratislava: Sprint v.fra, 2005, s. 97, ISBN 978-80-89085-51-4.

informácií sa sformulovala Linderova Hypotéza ktorá tvrdí: „objem obchodu s hotovými výrobkami krajiny A s každou jej partnerskou krajinou bude tým vyšší, čím vyššia je podobnosť v štruktúre dopytu obchodujúcich krajín“. Pri rozhodovaní spotrebiteľov zohrávajú veľkú rolu aj faktory ako obchodná značka, reputácia firmy atď. ale aj ekonomické ukazovatele ako priemerný príjem na obyvateľa. S rastúcim príjmom spotrebiteľa v prvom rade prichádza schopnosť za daný statok zaplatiť, a v druhom rade rastie aj možnosť výberu. V tomto prípade sa spotrebiteľ môže rozhodnúť napr. aký produkt zvolí v pomere cena/kvalita, ak bude príjem spotrebiteľa vyšší môže sa rozhodnúť pre produkt ktorý je vyššej kvality a naopak pokiaľ ma spotrebiteľ nižší príjem môže si zvoliť produkt nižšej kvality a uspokojiť sa s ním. Na príklad môžeme uviesť spotrebiteľa so Slovenska ktorý má na výber uspokojiť sa s automobilom značky Peugeot a ušetriť tak časť svojho príjmu alebo ho minúť na automobil značky Mercedes za vyššiu cenu a kvalitu.

1.3 Ekonomický rozvoj

V rámci tejto bakalárskej práce je potrebné spomenúť pojem ekonomický rozvoj. Ekonomický rozvoj krajiny silne súvisí s úrovňou a angažovanosťou danej krajiny do vnútroodvetvového obchodu. Michael Todaro definuje rozvoj ako „proces zlepšovania životov a schopností všetkých ľudí a to zvýšením životnej úrovne, sebavedomia a slobody“²¹. Životné podmienky sa celosvetovo výrazne líšia, krajiny sú často rozdeľované do kategórií na základe ekonomických ukazovateľov ako napr. priemerný príjem na obyvateľa, ľudský rozvoj alebo iných ukazovateľov blahobytu. Ako už bolo spomenuté, ak je vyšší priemerný príjem na obyvateľa, poskytuje to za prvé schopnosť tovar si zakúpiť a za druhé to dáva spotrebiteľovi možnosť voľby medzi tovarmi. Svetová banka rozdeľuje krajiny na 4 typy na základe priemerného národného dôchodku a to konkrétne²²:

- Krajiny s nízkym národným dôchodkom
- Krajiny s nižším-stredným národným dôchodkom
- Krajiny s vyšším-stredným národným dôchodkom
- Krajiny s vysokým národným dôchodkom

Rozvinuté a rýchlo sa rozvíjajúce ekonomiky disponujúce vysokou /vyššou-strednou úrovňou hrubého národného dôchodku majú väčšiu tendenciu zapájať sa do vnútroodvetvového obchodu. Toto môže byť zdôvodnené jednak tým že tieto krajiny majú

²¹ TODARO, M.P., SMITH, S.C. *Economic development*. Hoboken: Pearson, 2020. s. 2.

²² New World Bank country classifications by Income Level: 2021-2022, 1.6.2021. [online], [Citované 12 April 2022]. Dostupné na: <https://blogs.worldbank.org/opendata/new-world-bank-country-classifications-income-level-2021-2022>

schopnosť produkovať množstvo rozličných typov produktov na export a disponujú aj vyšším príjmom na obyvateľa. Podľa slov ekonóma W. Arthura Lewisa výhoda z ekonomického rozvoja nie je tá že bohatstvo zvyšuje šťastie, ale namiesto šťastia zvyšuje rozsah možností vybrať si z viacerých alternatív.²³ Na opačnej strane spektra, rozvojové krajiny majú menšiu tendenciu zapojiť sa do vnútroodvetvovej obchodnej aktivity. Hlavným zdrojom príjmov väčšiny rozvojových krajín na úrovni nízkych / stredne nízkych dôchodkov je primárny sektor a teda ťažba primárnych surovín ktoré krajiny exportujú pre účel priemyselnej výroby, no suroviny spätne neimportujú a nemajú schopnosti produkovať rôzne typy výrobkov v takom rozsahu ako krajiny s vysokým príjmom na obyvateľa.

Pri otázke rozvoja je potrebné spomenúť ešte jedno kritérium, ktoré určuje na akom štádiu sa krajina nachádza. Toto kritérium meria podiel exportu minerálnych produktov na celkovom exporte. Minerálne produkty sú všetky typy rúd, ropa, uhlie, vzácne kamene. Na ich ťažbu nie je potrebná vysoká technologická vyspelosť ani kvalifikácia pracovnej sily. Toto kritérium hovorí, že pokiaľ podiel exportu minerálnych produktov na celkovom exporte krajiny je vyšší ako 70%, znamená to že daná ekonomika je poháňaná výrobnými faktormi a nachádza sa na prvom štádiu rozvoja²⁴. Ako príklad takejto krajiny je Saudská Arábia, ktorá podľa dát svetového ekonomického fóra mala v roku 2008 HDP na osobu 19365,3 USD, no bola zaradená ako transformujúca sa krajina pretože podiel exportu ropy na jej celkovom exporte bol viac ako 70%.²⁵ Väčšina rozvinutých krajín nepostavila svoj ekonomický rozvoj na využívaní prírodných zdrojov, pretože taký ekonomický rozvoj je veľmi limitovaný (stability cien na svetových trhov, obmedzené množstvo, nadmerné vyčerpanie). Na druhej strane vysoko rozvinuté ekonomiky sú postavené na využívaní kapitálu (ľudského aj fyzického), nových technológiách, manažmente a produkcii a na exporte vysoko sofistikovaných produktov. Príkladom takej krajiny je Japonsko, ktoré nie je bohaté na prírodné zdroje, no napriek tomu patrí medzi najrozvinutejšie krajiny.

²³ TODARO, M.P., SMITH, S.C. *Economic development*. Hoboken: Pearson, 2020. s. 13.

²⁴ SCHWAB, Klaus. *The global competitiveness report 2009-2010*. Geneva: World Economic Forum, 2009, s.9.

²⁵ SCHWAB, Klaus. *The global competitiveness report 2009-2010*. Geneva: World Economic Forum, 2009, s.270.

2 Ciel' práce

Jedným z cieľov tejto bakalárskej práce je analýza komoditnej a teritoriálnej štruktúry obchodu určitých krajín na každom zo 4 príjmových stupňov a poukázať na rozdiely importov a exportov a rovnako na rozdiely podielu IIT medzi jednotlivými stupňami.

Ďalším cieľom je dokázať, že krajiny s vyšším priemerným príjmom na obyvateľa sa medzi sebou zapájajú viac do vnútroodvetvového obchodu, ako s krajinami ktoré majú priemerné príjmy na obyvateľa nižšie (napr. západoeurópske krajiny s krajinami Subsaharskej Afriky). Týmto máme za cieľ dokázať pravdivosť Linderovej hypotézy. Tá tvrdí, že medzinárodný obchod s hotovými tovarmi vychádza z podobnosti preferencií spotrebiteľov. Tieto preferencie (pokiaľ sú v súlade s hypotézou) by mali byť podobné ba až rovnaké, ak krajiny ktoré medzi sebou obchodujú majú podobnú úroveň ekonomického blahobytu.

Na dosiahnutie tohto cieľa sme zvolili nasledujúce parciálne ciele:

1. Zadefinovať pojmy vnútro odvetvový obchod a ekonomický rozvoj a hlbšie vtiahnuť čitateľa do tejto problematiky
2. Zozbierať údaje o obchodných tokoch jednotlivých krajín za pomoci webstránok ako UNCTADstat, TradeMap.org a podobných webstránok
3. Nájsť koreláciu medzi indexom ľudského rozvoja, hrubým domácim produktom a podielom vnútroodvetvového obchodu krajín, do ktorého sa zapájajú a potvrdiť tak pravdivosť nasledujúcej hypotézy: „vyššia úroveň rozvoja krajiny je spojená s väčším podielom vnútro odvetvového obchodu na celkovom obchode“
4. Analyzovať komoditnú a teritorialnu štruktúru importov a exportov 5 krajín z každého príjmového stupňa

Hlavným predmetom skúmania tejto bakalárskej práce je vnútroodvetvový obchod a jeho súvis s ekonomickým rozvojom. Prvá kapitola „súčasný stav skúmania problematiky“ pozostáva zo štyroch častí. V prvej časti je zadefinovaný pojem vnútroodvetvový obchod, v tejto časti je pojem bližšie definovaný a je poukázané aj na svetové trendy v danej problematike. Takisto je stručne popísaný súvis s témou ekonomický rozvoj. V druhej časti sú stručne popísané faktory ktoré najsilnejšie pôsobia na objemy vnútroodvetvového obchodu a spomenutý je aj problém agregácie. V tretej časti je poukázané na teórie medzinárodného obchodu, pričom pre túto prácu je najviac relevantná Linderová hypotéza

a v štvrtej časti je zadefinovaná a bližšie popísaná problematika pojmu ekonomický rozvoj a jej súvis s vnútroodvetvovým obchodom.

V druhej kapitole s názvom Ciele Práce boli stručne zadefinované ciele ktoré sa snaží autor v tejto práci dosiahnuť.

V Tretej kapitole s názvom Metodika práce a metódy skúmania budú bližšie definované pojmy Grubel-Lloydov index, Index ľudského rozvoja, a taktiež bude bližšie zadefinovaná a analyzovaná Korelačná analýza medzi premennými HDP, HDI a výsledky GLI

V štvrtej kapitole Výsledky práce a diskusia sa detailnejšie pozrieme na jednotlivé dáta o obchodných tokoch ktoré budú zozbierané zo zdrojov ako UNCTADstat, Trademap.org atď. Bližšie budú analyzované importy a exporty jednotlivých krajín, pričom výber krajín bude pozostávať tak, aby vo výbere boli krajiny z každého príjmového stupňa tzn. od najchudobnejších krajín až po najbohatšie. Využitá bude metóda komparácie na poukázanie rozdielnosti v obchodných tokoch krajín (vychádzame z toho že hlavným determinantom IIT je rozdielnosť produktov jedného odvetvia a rozličné preferencie spotrebiteľov) a takisto bude použitá korelačná analýza, z dôvodu nájdenia korelácie medzi úrovňou výsledkov GLI, HDP a HDI danej krajiny

3 Metodika práce a metody skúmania

Oboje premenné ekonomický rozvoj aj vnútroodvetvový obchod majú svoje vlastné spôsoby merania a ukazovatele. V tejto bakalárskej práci sme na meranie IIT použili takzvaný „Grubel-Lloydov index“ (Ďalej iba GLI) a na meranie ekonomického rozvoja boli použité ukazovatele Index Ľudského rozvoja, Hrubý domáci produkt a Hrubý národný dôchodok na obyvateľa.

3.1 Grubel-Lloydov Index:

Na meranie podielu IIT na celkovom zahraničnom obchode bol v tejto práci použitý tzv. Grubel-Lloydov index vnútroodvetvového obchodu. Autormi tohto indexu sú ekonómovia Herbert Grubel a Peter Lloyd a prvý krát bol použitý v roku 1971. Aplikácia tohto indexu poskytne informácie o podiely vnútro-odvetvového obchodu na celkovom obchode danej krajiny. Rovnica pre výpočet indexu má nasledovný tvar:

$$GLI_z = 1 - \frac{\sum |X_i - M_i|}{\sum (X_i + M_i)}$$

Kde Grubel-Lloydov index pre krajinu Z predstavuje v čitateli rozdiel všetkých exportov a importov tovaru i danej krajiny v absolútnej hodnote a súčet všetkých importov a exportov tovarov i danej krajiny v menovateli.²⁶ Výsledky tohto indexu môžu nadobúdať hodnotu $0 \leq GLI_z \leq 1$. Pokiaľ je výsledok vypočítaný z indexu rovný 1 znamená to že krajina ma podiel vnútroodvetvového obchodu na celkovom zahraničnom obchode 100%, a teda všetok obchod je vnútroodvetvový. Na druhej strane, pokiaľ index nadobúda hodnotu 0, znamená to že podiel vnútroodvetvového obchodu na zahraničnom obchode je 0% a teda všetok obchod v krajine je medziodvetvový. Čím je výsledok indexu bližší k číslu 1, tým je väčší podiel vnútroodvetvového obchodu na celkovom zahraničnom obchode.

Z hľadiska problematiky tejto práce je vhodné spomenúť že podľa Marica²⁷ hodnota Grubel-Lloydovho indexu bližšia k 1 znamená že krajina je viac rozvinutá a disponuje vyššou konkurencie schopnosťou v určitom odvetví.

3.2 Index Ľudského rozvoja:

Nie všetci sa zhodujú aký je najpresnejší ukazovateľ na meranie ľudského rozvoja. V tejto bakalárskej práci sme použili index ľudského rozvoja. HDI je najrozšírenejší ukazovateľ komparatívneho statusu socio-ekonomického rozvoja a bol vyvinutý

²⁶ GRUBEL, Herbert Gunter; LLOYD, Peter John. Intra-Industry Trade. (The International Library of Critical Writings in Economics Series). 2003, s. 58.

²⁷ MARIC, Željko. Intra-Industry Trade and Economic Development (Case of Bosnia and Herzegovina). *Tranzicija*, 2011, roč.13, s. 21-32.

rozvojovým programom Organizácie Spojených Národov a informácie sú aktualizované na ročnej báze.²⁸ Namiesto merania ekonomického rozvoja ukazovateľom ako hrubý národný dôchodok na obyvateľa, HDI berie do úvahy 3 rôzne oblasti a jeho výpočet je založený 3 pod- indexoch a to konkrétne index zdravia (H), index vzdelania (E) a index príjmov (I), spôsobom výpočtu týchto 3 pod-indexov sa v tejto práci nebudeme hlbšie zaoberať. Tieto 3 premenné sa následne dajú do nasledujúceho vzťahu:

$$HDI = \sqrt[3]{(H * E * I)}$$

Výsledky tohto indexu nadobúdajú hodnoty $0 \leq HDI \leq 1$, kde krajiny bližšie k číslu 1 patria medzi viac rozvinuté a naopak krajiny bližšie k číslu 0 patria k menej rozvinutým²⁹. Úroveň rozvinutosti týchto krajín je rozdelená do 4 kategórií nasledovne³⁰:

- Krajiny s nízkym ľudským rozvojom: v týchto krajinách HDI nadobúda hodnotu menšiu ako 0.550 indexového bodu, hneď za touto kategóriou nasledujú
- Krajiny so stredným ľudským rozvojom: v týchto krajinách nadobúda HDI hodnotu v rozmedzí od 0.550 až po 0.699 indexového bodu, za touto kategóriou nasledujú
- Krajiny s vysokým ľudským rozvojom: v týchto krajinách nadobúda HDI hodnotu v rozmedzí od 0.700 až po 0.799 indexového bodu, poslednou kategóriou sú
- Krajiny s veľmi vysokým ľudským rozvojom: v týchto krajinách index nadobúda hodnotu od 0.800 až po 1.000 indexového bodu. Spravidla ide krajiny nachádzajúce sa hlavne v Európe, severnej Amerike a Oceánii

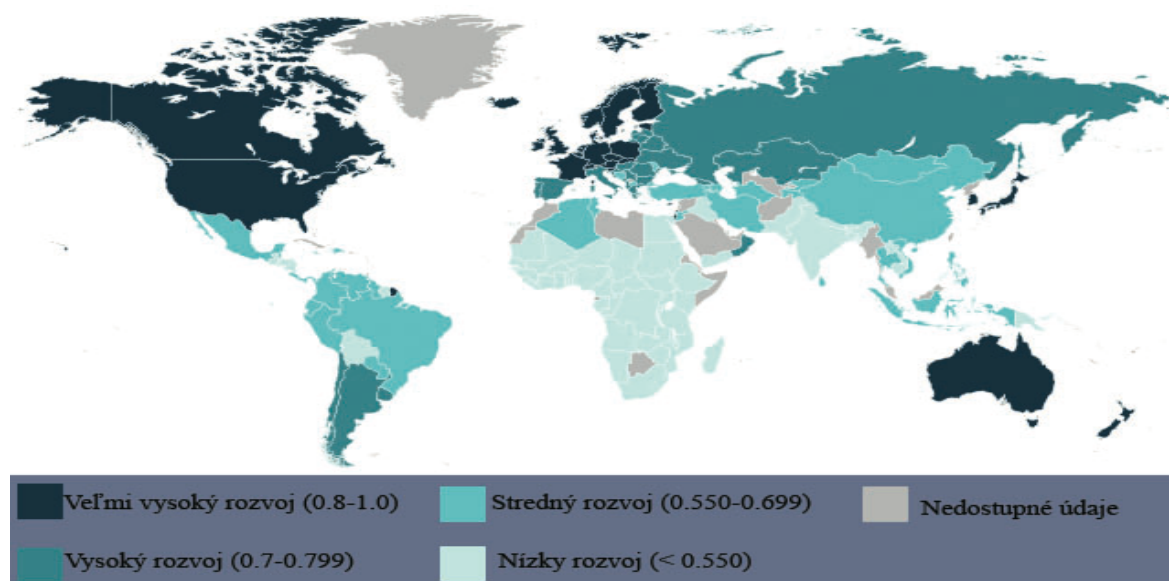
Pre lepšiu orientáciu sú na nasledujúcej mape zobrazené všetky krajiny sveta a každá z nich je priradená do určitej kategórie rozvoja podľa hodnoty indexu ľudského rozvoja ktorú nadobúda podľa už skôr spomenutého výpočtu.

²⁸ Human development reports, *Human Development Index (HDI) | Human Development Reports* [online], [Citované 15 January 2022]. Dostupné na: https://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi?utm_source=EN&utm_medium=GSR&utm_content=US_UNDP_PaidSearch_Brand_English&utm_campaign=CENTRAL&c_src=CENTRAL&c_src2=GSR&gclid=Cj0KCCQjwr-SSBhC9ARIsANhzu15jg358XXHqU0m0J5y85Cd76TkwzcFORy-6_2xbXHi29ATGW_3JH0kaAkJGEALw_wcB

²⁹ TODARO, Michael P., SMITH, Stephen C. *Economic development*. Harlow, England: Pearson, 2020, s.49

³⁰ Human development reports. In *Human Development Report 2020: Reader's Guide | Human Development Reports* [online] [cit. 15.04.2022]. Dostupné na internete: <https://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2020-readers-guide>

Obrázok 2: mapa sveta rozdelená podľa hodnôt HDI

Zdroj: vlastné spracovanie autora podľa Human Development Report 2019 [online] Dostupné na internete: https://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr_2019_overview_-_english.pdf

3.3 Korelačná analýza:

Zozbierali sme dáta týkajúce sa HDI za rok 2020 a rovnako aj dáta o HDP na osobu za rok 2020. Rovnako sme vypočítali GLI na základe dát za rok 2020 na úrovni dvoj-ciferej štandardizovanej medzinárodnej obchodnej klasifikácie (SITC-2) ktorá obsahuje 65 položiek. Celkovo sme v našej práci vybrali 186 krajín, teda všetky dostupné. Je potrebné spomenúť že pre problémy s transparentnosťou údajov sme vynechali 3 krajiny a konkrétne Severnú Kóreu, Palestínu a Somálsko. Pre tieto krajiny neboli dostupné údaje o HDP, HDI a ani exporty a importy. Ďalej sa v našej práci budeme zaoberať už len top dvadsiatimi krajinami ktoré dosahujú za rok 2020 najvyššie a najnižšie hodnoty GLI a rovnako budeme bližšie analyzovať výber 5 krajín z každého príjmového stupňa (dokopy 20 krajín). Zozbierané dáta pre všetkých 186 krajín sa nachádza v časti Prílohy. Tiež je potrebné spomenúť fakt, že dáta ktoré sú uvedené vo výročnej správe za rok 2020 su z roku 2019.

Na nasledujúcej korelačnej matici, ktorá bola vypočítaná z celkového výberu 186 krajín môžeme vidieť že existuje kladná priama závislosť medzi danými premennými.

Tabuľka 1: Korelačná matica 2020

	GLI (2020)	HDI (2020)	HDP p.c. (2020)
GLI (2020)	1		
HDI (2020)	0.6364	1	
HDP p.c. (2020)	0.5095	0.7085	1

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe vypočítaných údajov z tabuľky 9

Na základe výsledkov danej matice môžeme usúdiť, že medzi premennými HDI/HDP na obyvateľa a IIT indexom existuje pomerne silná závislosť, ktorá naberá hodnoty od 0,5 až do 0,7. Pre danú maticu bol tiež vypočítaný aj koeficient determinácie R^2 , koeficient determinácie vyjadruje aký silný je lineárny vzťah medzi dvoma premennými. Ten vyšiel v prípade korelácie medzi GLI a HDI 40,5% a v prípade korelácie medzi GLI a HDP na obyvateľa 25,96%.

4 Výsledky práce a diskusia

V tejto časti práce sa budeme venovať výsledkom a dátam ktoré sme zozbierali a podrobne ich analyzovať.

4.1 20 Krajín s najvyšším podielom IIT:

V nasledujúcej tabuľke môžeme vidieť top 20 Štátov ktoré nadobúdajú za rok 2020 najvyššie hodnoty Grubel-Lloydovho indexu. Ako bolo už skôr spomenuté v tejto práci, v časti determinanty vnútroodvetvového obchodu, na základe výsledkov sa nám potvrdzuje fakt že integračné zoskupenia (pokiaľ sú úspešné a vytvárajúce obchod) a liberalizácia zahraničného obchodu funguje ako stimul pre obchodovanie medzi krajinami. 16 z top 20 krajín ktoré môžeme vidieť v nasledujúcej tabuľke sú členmi Európskej únie. V tomto kontexte je potrebné spomenúť aj fakt že žiadna z ekonomík nachádzajúca sa v nasledujúcej tabuľke nemá HDI pod 0,7 indexového bodu z čoho môžeme vyvodit' záver že ekonomiky s vysokým až veľmi vysokým ľudským rozvojom dosahujú najvyššie hodnoty GLI. Pozornosť v nasledujúcej tabuľke vzbudzuje štát Marshallove ostrovy, ktorý napriek tomu že jeho HDP na obyvateľa tvorí len 4129.9 USD sa zaradilo na 14 mieste v poradí podľa veľkosti IIT indexu. Táto neprirodzene vysoká hodnota indexu vzhľadom na ostatné parametre danej ekonomiky môže byť zapríčinená práve výpočtom na dvojciferej úrovni SITC. Rovnako ako aj Marshallove ostrovy, pozornosť vzbudzuje aj krajina ktorá drží prvé miesto vo výsledkoch GLI, Hongkong. Na základe výpočtov Hongkong dosahuje podiel IIT na celkovom zahraničnom obchode až 90,7%, keď vezmeme do úvahy ďalšie 2 ekonomické parametre toto číslo je relevantné. Toto vysoké číslo môže byť odôvodnené reexportom a aj tým že ekonomika Hongkongu je založená na zahraničnom obchode a rovnako aj fakt, že Hongkong má prístup k obrovskému obchodnému prístavu a najväčšiemu letisku na svete s nákladnou dopravou.³¹ Rovnakú výhodu s obchodným prístavom má aj štát Singapur, ktorý sa nachádza na ôsmom mieste podľa veľkosti GLI.

³¹*Transportation and Logistics*. In *Guangdong-hong kong-macao greater bay area - transportation and Logistics* [online] [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete: <https://www.bayarea.gov.hk/en/opportunities/transport.html>

Tabuľka 2: Top 20 štátov, s najvyššími hodnotami GLI

poradie	štát	GLI 2020	HDI 2020	HDP per capita 2020
1	Hongkong	0.907	0.949	46323.9
2	Belgicko	0.862	0.931	45159.3
3	Holandsko	0.857	0.944	52397.1
4	Slovinsko	0.822	0.917	25517.3
5	Česká republika	0.819	0.9	22932.2
6	Rakúsko	0.816	0.922	48586.8
7	Maďarsko	0.801	0.854	15980.7
8	Singapur	0.798	0.938	59797.8
9	Poľsko	0.796	0.88	15721
10	Nemecko	0.77	0.947	46208.4
11	Litva	0.765	0.882	20233.6
12	Švédsko	0.761	0.945	52274.4
14	Marshallove ostrovy	0.76	0.704	4129.9
13	Španielsko	0.76	0.904	27063.2
15	Slovensko	0.75	0.86	19266.5
16	Malajzia	0.748	0.81	10412.3
17	Francúzsko	0.747	0.901	39030.4
18	Estónsko	0.742	0.892	23027
19	Taliansko	0.741	0.892	31714.2
20	Portugalsko	0.737	0.864	22176.3

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe vypočítaných údajov z tabuľky 9

4.2 20 krajín s najnižším podielom IIT:

V nasledujúcej tabuľke bližšie analyzujeme 20 štátov, ktoré nadobúdajú najnižšie hodnoty IIT indexu zo všetkých ekonomík ktoré sa nachádzajú v našom výbere 186 krajín. Ako prvá vec ktorá nesmie ostať bez povšimnutia je fakt, že väčšina z týchto krajín sa nachádza v Africkom regióne, ktorý mimo iného je známy aj najnižšími dosiahnutými hodnotami čo sa týka HDI. Na zozname 20 štátov s najnižším podielom vnútroodvetvového obchodu pochádza konkrétne 11 štátov z afrického regiónu. Okrem Alžirska žiadna zo

zvyšných Afrických ekonomík nedosahuje vysoký index ľudského rozvoja (HDI>0.699 indexového bodu), a teda všetky sa nachádzajú na nízkej alebo strednej úrovni ľudského rozvoja. Hoci sa v tomto prípade v tabuľke nachádzajú krajiny ktoré nadobúdajú relatívne vysoké hodnoty HDI a aj HDP per capita, je potrebné dodať že výpočty IIT indexu boli rátané na základe obchodu s tovarom, a konkrétne ekonomiky v nasledujúcej tabuľke ako Antigua a Barbuda, Maldivy a Grenada sú ekonomiky ktorých hlavným pilierom sú cestovné služby.³² Nízke hodnoty GLI v tomto prípade korelujú s ekonomickým rozvojom, a tieto hodnoty môžu byť odôvodnené aj faktom, že hospodárstvo týchto krajín je postavené na poľnohospodárstve a ťažbe primárnych surovín. Tieto tovary sú charakteristické tým že na ich výrobu nie je potrebná vysoko kvalifikovaná pracovná sila a tiež je pre ne charakteristická nízka miera diferenciácie.

Tabuľka 3: Top 20-štátov s najnižšími hodnotami GLI

poradie	štát	GLI 2020	HDI 2020	HDP per capita 2020
1	Južný Sudán	0.011	0.433	1119.7
2	Rovníková guinea	0.013	0.592	7143.2
3	Irak	0.023	0.647	4159.9
4	Guinea-Bissau	0.031	0.48	725.5
5	Maldivy	0.041	0.74	6924.1
6	Burundi	0.046	0.433	239
7	Alžírsko	0.055	0.748	3306.9
8	Komory	0.055	0.554	1420.7
9	Kiribati	0.059	0.63	1653.5
10	Mauritánia	0.06	0.546	1702
11	Turkmenistan	0.062	0.715	7612
12	Gambia	0.063	0.496	773
13	Šalamúnove ostrovy	0.072	0.567	2250.6
14	Burkina Faso	0.073	0.452	857.9
15	Čad	0.074	0.398	659.3
16	Antigua a Barbuda	0.08	0.778	13992.7
17	Vanuatu	0.08	0.609	2870.1
18	Grenada	0.086	0.779	9261.6
19	Konžská demokratická republika	0.087	0.547	554
20	Mongolsko	0.088	0.737	4061

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe vypočítaných údajov z tabuľky 9

³² *Travel & Tourism Economic Impact: World Travel & Tourism Council (WTTC)*. In *World Travel & Tourism Council* [online] [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete: <https://wttc.org/Research/Economic-Impact>

4.3 Analýza štruktúry obchodu jednotlivých krajín:

V predchádzajúcej časti sme bližšie popísali zvolené ukazovatele pre top 20 vrchných a spodných krajín. V tejto ďalšej časti práce budeme bližšie analyzovať teritoriálnu a komoditnú štruktúru 20 zvolených krajín. Z každej zo 4 úrovní ekonomického rozvoja bolo zvolených 5 krajín tak aby bola uplatnená geografická rozdielnosť krajín (tzn. Nie všetky krajiny z 1 geografickej oblasti), v ktorých sa bližšie pozrieme na to aké tovary tvoria najväčšiu časť exportu a importu, s kým sa zvolené krajiny najviac zapájajú do obchodnej výmeny.

4.3.1 Analýza krajín s nízkym príjmom:

V tomto výbere krajín okrem Afganistanu pochádzajú všetky krajiny z Afrického kontinentu. Z údajov za rok 2020 nám vyplýva, že žiadna s týchto krajín nedisponuje hrubým národným dôchodkom na obyvateľa vyšším ako 1020 USD (Prípady Guinei) a žiadna z krajín nenadobúda hodnotu GLI viac ako 0.143 (čo je najvyššia hodnota zo skúmaných krajín v prípade Madagaskaru).

V prípade Čadu 4 exportované tovary tvoria až 99,37 % celkového exportu. Ide o nerastné palivá a minerálne oleje (HS27); perly, drahokamy a drahé kovy (HS71), Olejnaté semená a olejnaté plody (HS12) a šelak, gumy a živice (HS13), Pričom hlavný exportovaný tovar HS27 ma na celkovom exporte podiel až 81,07%, čo robí z Čadu krajinu závislú na exporte primárnych surovín, kde je veľmi nízka miera diferenciácie a z tohto dôvodu je zahraničný obchod krajiny orientovaný hlavne medziodvetvovo. Na stránke importov môžeme vidieť že 4 importované tovary tvoria takmer polovicu importnej štruktúry a to mechanické zariadenia (HS84) tvoria 18,35% podiel importov, elektronika (HS85) tvorí 11,13%, cestné vozidlá (HS87) majú podiel 10,03% a farmaceutické výrobky a lieky (HS30) tvoria 8,18%.³³

Ako ďalšia krajina je Madagaskar, v prípade tejto krajiny jej top 4 exporty tvoria 58,96% a z toho konkrétne káva, čaj, maté a koreniny (HS09) tvoria 30,45%; odevy a odevné doplnky, pletené alebo háčkové (HS62) tvoria 10,57%; odevy a odevné doplnky, nepletené alebo neháčkové (HS61) s podielom 9,44% a Nikel a predmety z neho (HS75) tvoria iba 7,5%. Pohľad na túto štruktúru nám hovorí že Madagaskar sa sústreďuje na export výrobkov s nízkou mierou sofistikácie a skoro jedna tretina ekonomiky tejto krajiny je

³³ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Chad* [online], 2020 [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C148%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C2%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

závislá od poľnohospodárstva. Importná štruktúra Madagaskaru je tvorená hlavne z palív, mechanických prístrojov, obilnín a vozidiel. V percentuálnych podieloch ide o HS27 (12,54%); HS84(8%); HS10(6,37%) a HS87(5,83%).³⁴

Sudán ako ďalšia Africká krajina zo skupiny s nízkym príjmom je rovnako orientovaná na ťažbu primárnych surovín a poľnohospodárstvo, jej top 4 exporty tvoria presne 85,74% pričom takmer polovicu tvorí ťažba zlata (HS71) s podielom 45,55% na exporte. Ďalej olejnaté semená a olejnaté plody (HS12) tvoria 27,64% exportov, 8,27% tvorí export nerastných palív (HS27) a 4,28% tvorí export živých zvierat (HS01). Importy Sudánu podobne ako predchádzajúce krajiny obsahujú mechanické prístroje (HS84) s podielom 9,51%, vozidlá (HS87) s podielom 9,31%, ďalej obilniny (HS10) tvoria 7,18% importov a cukor (HS17) s podielom 6,99%.³⁵

V prípade vojny postihnutého Afganistanu ide rovnako o ekonomiku ktorá je sústredená hlavne na poľnohospodárstvo a ťažbu nerastných surovín, konkrétne zlata. Kompozícia 4 najväčších exportov je tvorená z ovocia a orechov (HS08) ktoré majú podiel 31,87% na celkovom exporte, za ním nasleduje zlato a výrobky z neho (HS71), ďalej Zelenina, jedlé rastliny, korene a hľuzy (HS07) s podielom 10,43% a ako štvrtý najväčší export je bavlna (HS52), tá tvorí 6,52% podiel. Kompozícia importov pozostáva z elektronických prístrojov(HS85) s podielom 7,09%, mlynárskych výrobkov (HS11) ktoré tvoria 6,6%, potom tabak (HS24) s podielom 5,91% a cestných vozidiel (HS87) s 5,62% podielom.³⁶

Ako posledná z tzv. „chudobných krajín“ je Guinea. Tá je orientovaná čisto na ťažbu primárnych surovín, a to konkrétne zlato a hliník. Štruktúra jej exportov je nasledovná: zlato a produkty z neho (HS71) tvoria až 67,64% na celkovom exporte, za ním nasledujú rudy, trosky a popoly (HS26) a v tomto prípade konkrétne ťažba hliníka tvorí 28,93%, zvyšné 2 exporty tvoria dokopy zhruba 1,6% rovnakým dielom. Ide o nerastné palivá (HS27) a anorganické chemikálie (HS28), v tomto prípade brusivo umelý korund. Na strane importov

³⁴ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Madagascar* [online], 2020 [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c450%7c%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1

³⁵ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Sudan* [online], 2020 [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c729%7c%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1

³⁶ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Afghanistan* [online], 2020 [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c004%7c%7c%7c%7cTOT AL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1

dominujú mechanické zariadenia, stroje, vozidlá rovnako ako aj v predchádzajúcich prípadoch, kompozícia importov je tvorená z HS84 (11,58%); nasleduje HS87 (9,94%); HS85 (8,07%) a ako posledné sú obilniny HS10 (6,54%).³⁷

Na základe bližšej analýzy importov a exportov môžeme vyvodit' záver, že v prípade krajín s nízkym príjmovým stupňom ide skôr o obchodný scenár „juh so severom“, kde pod pojmom juh rozumieme chudobné krajiny s nízkym rozvojom, ktoré sú zamerané primárne na export primárnych surovín alebo poľnohospodárskych statkov, na výrobu ktorých nie je potrebná vysoko kvalifikovaná pracovná sila a naopak pod pojmom sever chápeme bohaté krajiny ktoré importujú z týchto krajín primárne nerastné suroviny a exportujú do nich hlavne zariadenia potrebné v sektore ťažby nerastných surovín. Tieto tovary majú veľmi nízku mieru diferenciácie a ide o menej sofistikované tovary, preto je aj miera vnútro odvetvového obchodu v prípade týchto krajín veľmi nízka. Na strane importov môžeme vidieť že tieto krajiny dovážajú hlavne viac sofistikované tovary ktoré sú neskôr použité na prácu v primárnom sektore ako rôzne mechanické zariadenia, cestné vozidlá. Výnimkou v prípade Afriky je import obilnín a farmaceutických výrobkov, import obilnín môže byť odôvodnený neschopnosťou vypestovať tento statok vďaka tepelným a podnebným podmienkam daných krajín a farmaceutické výrobky môžu byť odôvodnené ich dopytom po nich z dôvodu pretrvávajúcich epidémií v africkom kontinente ako je Malária atď. V prípade krajín s nízkym príjmovým stupňom, môžeme vyvodit' záver že neplatí Lindnerová hypotéza ktorá tvrdí že krajiny viac obchodujú s krajinami ktoré sú si podobné príjmovou úrovňou a teda aj preferencie ich spotrebiteľov budú podobne, v tabuľke môžeme vidieť, že tieto chudobné krajiny dovážajú už skôr spomenuté priemyselné výrobky z viac rozvinutých krajín ako je hlavne Čína, India a spojené arabské emiráty a ich exporty mieria tiež do krajín, ktoré majú oveľa vyššie príjmy.

Tabuľka 4: Teritoriálna štruktúra importov a exportov krajín s nízkym príjmom

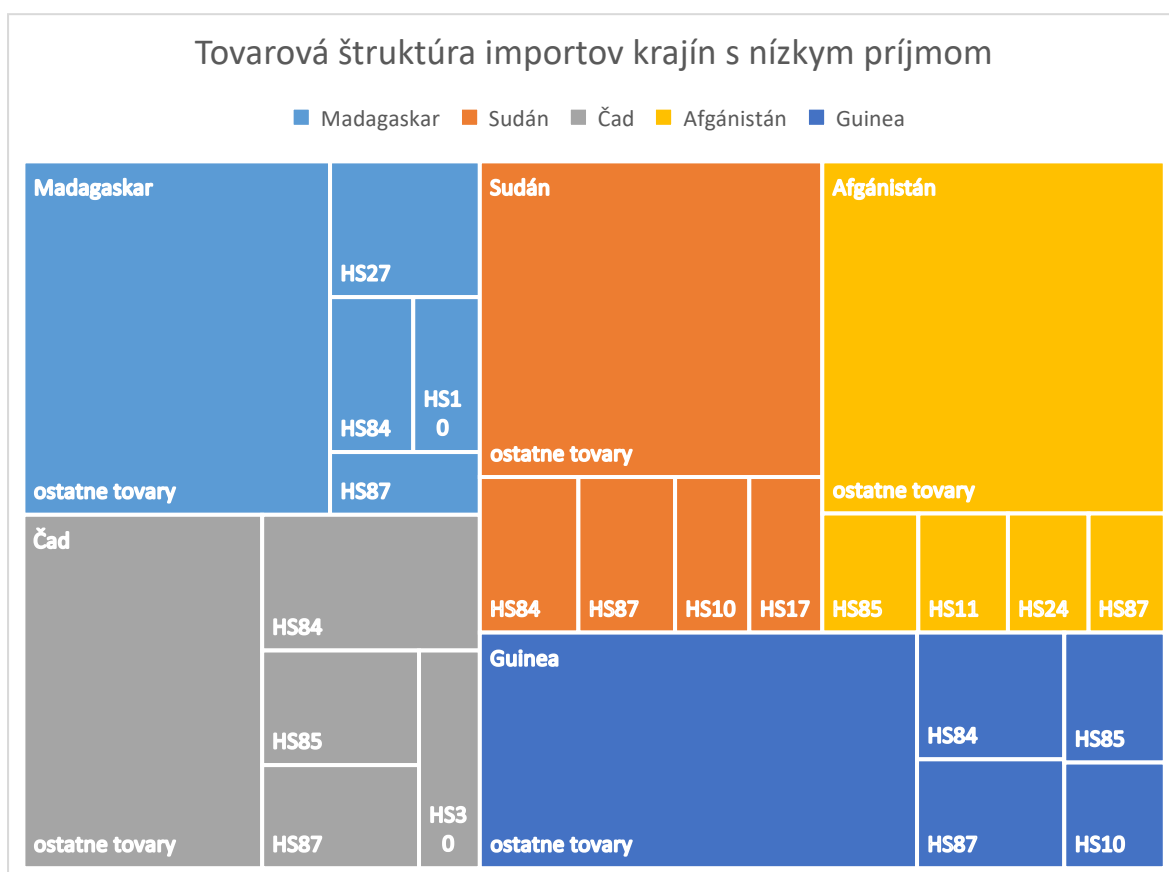
<i>Krajina</i>	<i>Celkový export za 2020 (v tis. USD)</i>	<i>Celkový import za 2020 (v tis. USD)</i>	<i>Najväčší exportný partneri</i>	<i>Najväčší importný partneri</i>
Madagaskar	1,956,910\$	3,227,340\$	Francúzsko:23,13% USA:22,51% Nemecko:8,29% Čína:6,01%	Čína:25,35% India:8,55% Francúzsko:7,19% UAE:6,59%

³⁷ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Guinea* [online], 2020 [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C324%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

Sudán	4,049,279\$	8,488,428\$	UAE:45,9% Čína:18,92% India:6,28% Saudská Arábia:5,96%	Čína:29,59% UAE:13,40% India:12,33% Egypt:5,6%
Čad	1,699,117\$	1,024,804\$	Čína: 24,77% Francúzsko:19,3% Nemecko:16,38% Taiwan:13,24%	Čína:29,1% UAE:18,14% Francúzsko:9,85% India:6%
Afganistan	1,823,035\$	8,721,753\$	UAE:31,44% Pakistan:30% India:28% Čína:3%	Irán:20% UAE:19% Pakistan:10% India:9,81%
Guinea	12,126,762\$	4,896,234\$	UAE:56,34% India:20,42% Čína:8,3% Švajčiarsko:2,28%	Čína:39,06% India:9,27% UAE:5,40% Belgicko:5,16%

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe údajov z <https://www.trademap.org/Index.aspx>

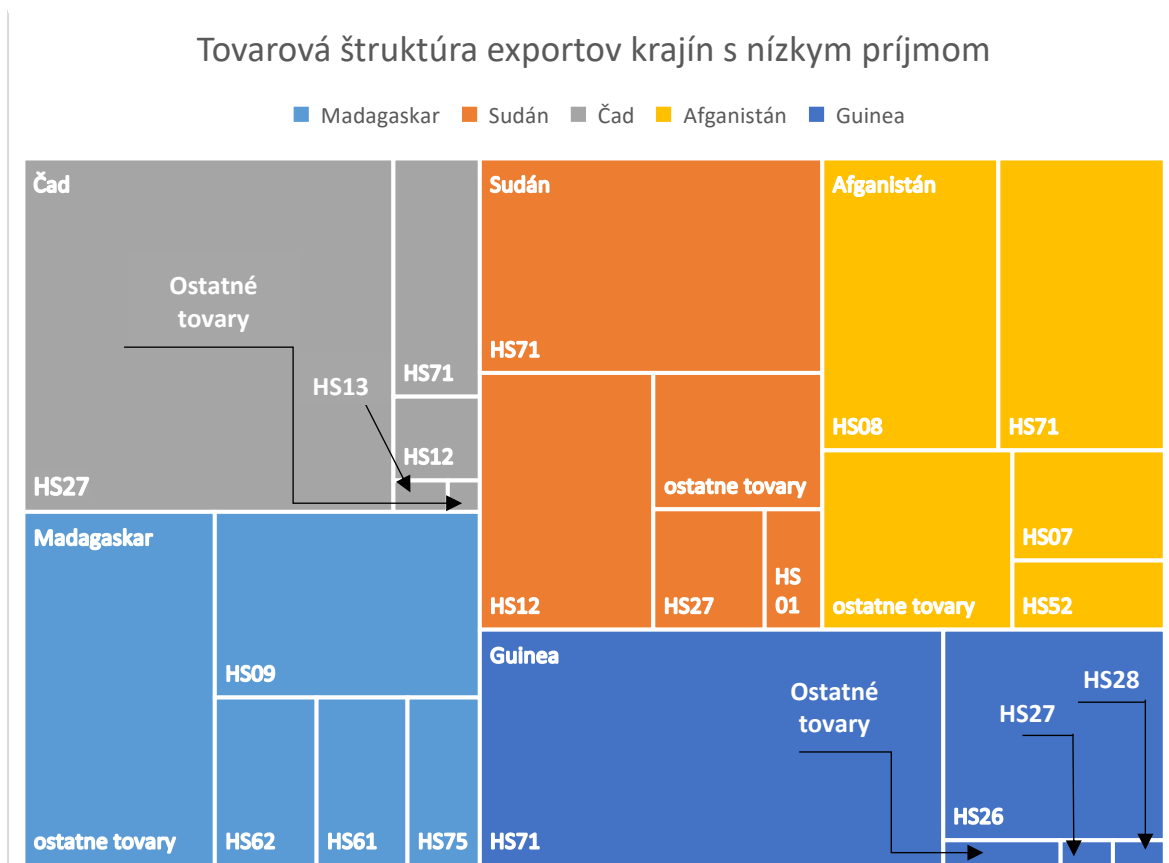
Graf 2: Tovarová štruktúra importov krajín s nízkym príjmom

Legenda: HS10- Obilniny; HS11- Mlynárske výrobky,slad,škroby, inulín, pšeničný lepok; HS17-cukor a cukrovinky; HS24- tabak; HS27- Nerastné palivá, minerálne oleje a produkty ich destilácie; HS30- Farmaceutické výrobky; HS84- Jadrové reaktory, kotly, stroje, prístroje a mechanické zariadenia, ich časti a súčasti; HS85- Elektrické stroje, prístroje a zariadenia a ich časti a súčasti, prístroje na záznam a reprodukciu zvuku, prístroje na záznam a reprodukciu televízneho obrazu a zvuku, časti a súčasti a príslušenstvo týchto prístrojov; HS87- Vozidlá, iné ako železničné alebo električkové koľajové vozidlá

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe údajov z <https://www.trademap.org/Index.aspx>

Graf 3: Tovarová štruktúra exportov krajín s nízkym príjmom

Legenda: HS01- Živé zvieratá; HS07- Zelenina, jedlé rastliny, korene a hľuzy; HS08- Jedlé ovocie a orechy; HS09- Káva, čaj, maté a koreniny; HS12- Olejnaté semená a olejnaté plody, rôzne zrná, semená a plody; HS13- Šelak, gummy a živice; HS26- Rudy, trosky a popoly; HS27- Nerastné palivá, minerálne oleje a produkty ich destilácie; HS28- Anorganické chemikálie, anorganické alebo organické zlúčeniny drahých kovov; HS52- Bavlna; HS61- Odevy a odevné doplnky, pletené alebo háčkové; HS62- Odevy a odevné doplnky, nepletené alebo neháčkové; HS71- Prírodné alebo umelo pestované perly, drahokamy alebo polodrahokamy, drahé kovy; HS75- Nikel a predmety z neho

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe údajov z <https://www.trademap.org/Index.aspx>

4.3.2 Analýza krajín s nižším-stredným príjmom:

Smerom o jeden stupeň vyššie z hľadiska úrovne príjmov, začneme tovarovú analýzu importov a exportov Bangladéšom. Ten je známy pre svoju rozvinutosť textilného priemyslu ktorú potvrdzuje aj fakt že 92,13% exportov tvoria 4 položky. Odevy a odevné doplnky, pletené alebo háčkové (HS61) tvoria až 45,13% celkového exportu a ďalších 39,83% percenta tvoria Odevy a odevné doplnky, nepletené alebo neháčkové (HS62). Len tieto dve položky tvoria drvivú väčšinu exportu a to konkrétne 84,96%. Zvyšné dve položky sú s podielom 2,76% ktoré prezentujú ostatné dohotovené textilné výrobky (HS63) a podiel 2,41% má obuv (HS64). Pohľad na stránku importov tvorí z 10,77% import bavlny (HS52), a ďalej je štruktúra podobná ako v prípade krajín s nízkym príjmom. mechanické prístroje

a zariadenia (HS84) tvoria 9,69%, nerastné palivá (HS27) majú podiel 9,17% a v elektronika (HS85) tvorí 6,99% podiel.³⁸

Reprezentant latinskej Ameriky, El Salvador, je viac orientovaný na ľahký priemysel podobne ako Bangladéš v porovnaní s chudobnými krajinami. Jeho exportnú štruktúru tvorí najmä odevy a odevné doplnky(HS61) a to podielom 18,81%, ďalej plasty a výrobky z nich (HS39) tvoria na celkovom exporte podiel 8,81%, za nimi nasleduje s podielom 7,34% papier a lepenka a výrobky z nich (HS48) a ako posledný je cukor a cukrovinky (HS17) s podielom 6,93%. Importná stránka pozostáva podobne ako aj Bangladéš z nerastných palív (HS27) s 10,30% podielom, nasleduje elektronika (HS85) ktorá má podiel 9,73%, po nej je v poradí import mechanických prístrojov a zariadení (HS84) s podielom 6,40%. prípade plastov a výrobkov z nich (HS39) ktoré majú 6,05% podiel na importe, môžeme pozorovať aj vnútro odvetvový obchod, pretože táto položka sa nachádza vo štvorke najviac importovaných a aj exportovaných tovarov.³⁹

Veľmi rýchlo rozvíjajúca sa, a niektorými označovaná aj ako budúca ekonomická veľmoc, India, je pre analýzu exportov a importov veľmi zaujímavá. To hlavne z dôvodu že jej top 4 exportované položky pozostávajú z 2 tovarov ktoré potrebujú na výrobu kvalifikovanú pracovnú silu a kapitál, a ďalšie 2 sú z oblasti ťažby primárnych surovín. Ide konkrétne o nerastné palivá (HS27) s podielom 10,03% a ďalej s 8,88% podielom ide o export diamantov a ostatných drahokamov (HS71), ďalšie dve odvetvia sú farmaceutické výrobky(HS30) s podielom 6,69% na celkovom exporte a mechanické zariadenia a prístroje (HS84) s podielom 6,52%. Importná stránka pozostáva na prvom mieste z importu ropných olejov, uhlia a zemného plynu (HS27) s podielom 28.36%, dovoz elektroniky (HS85) tvorí 11.67%, nasleduje import zlata (HS71) s podielom 11.16% a top štvorku importov uzatvára dovoz mechanických zariadení a prístrojov (HS84) s podielom 9.57%.⁴⁰

³⁸ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Bangladesh* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C050%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

³⁹ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by El Salvador* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C222%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

⁴⁰ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by India* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C699%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

Ďalšia krajina z výberu reprezentuje región severnej Afriky, Maroko a jeho tovarová štruktúra exportov je už viac naklonená k ťažkému priemyslu v porovnaní s predchádzajúcimi krajinami. 16,81% exportov Maroka tvoria elektrické stroje a zariadenia (HS85), ďalšie v poradí s podielom 13,05% je konkrétne export osobných automobilov (HS87), za ním nasleduje export hnojív (HS31) s podielom 12,22% a svoje zastúpenie v TOP 4 má aj ľahký priemysel a to konkrétne odevy a oblečenie (HS62) s podielom 6,9%. Štruktúra importov je tvorená najmä z dovozu ropných olejov a plynov, uhlia a koksu (HS27) s podielom 11,83%, za ním nasleduje import mechanických strojov a zariadení (HS84) s podielom 11,22%, ďalej elektronika (HS85) tvorí 10,29% a cestné vozidlá (HS87) tvoria presne 8,96%. Rovnako ako v prípade El Salvadoru, aj tu môžeme sledovať prvé známky vnútroodvetvového obchodu hlavne čo sa týka automobilov, elektrických prístrojov a zariadení. Maroko je krajina ktorá dosahuje v hodnoty GLI 0.414.⁴¹

Ako posledná krajina z tohto výberu je Ukrajina ktorá zastupuje Európsky kontinent je Ukrajina. Tá je jedinou krajinou, ktorá je z tohto kontinentu zaradená ako krajina s nižším stredným príjmom. V porovnaní s ostatnými krajinami v tomto výbere, Ukrajina je silno orientovaná na Poľnohospodárstvo a primárne suroviny. Jej najväčšiu položku exportov tvoria obilniny (HS10) s podielom až 19,07%. Za ním nasleduje s podielom 15,57% export železa a ocele (HS72), ďalej rastlinné a živočíšne oleje (HS15), v tomto prípade hlavne slnečnicové semená a olej s 11,66% podielom. Ako posledné sú rudy, trosky a popoly (HS26) a konkrétne ide o export železnej rudy s podielom 8,95%. Stránka importu je veľmi podobná ako v predchádzajúcich krajinách ide najmä o nerastné plyny a palivá (HS27) s podielom 15,48%, nasledujú mechanické stroje a zariadenia (HS84) s podielom 9,84%, vozidlá (HS87) tvoria 8,42% importov a elektronika (HS85) má podiel 7,55%.⁴²

⁴¹ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Morocco* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C504%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

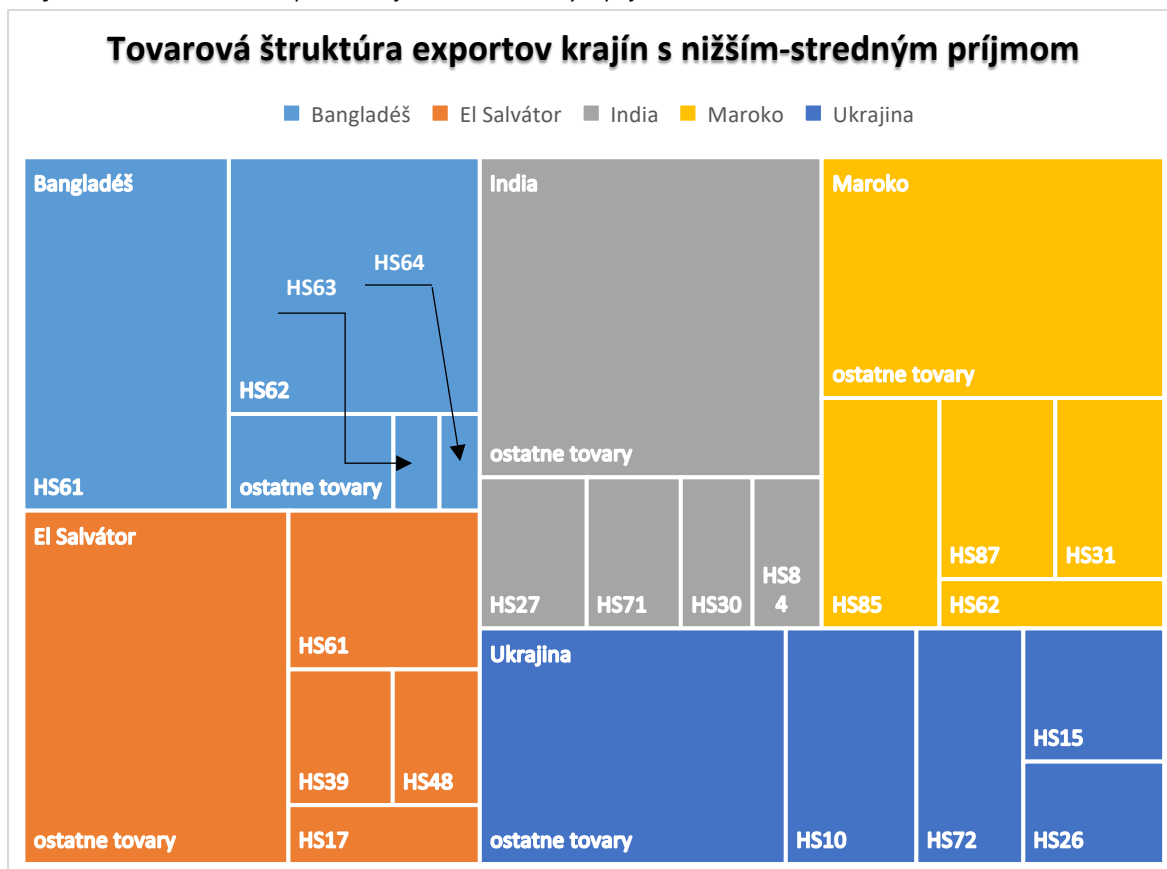
⁴² (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported and imported by Ukraine* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C504%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

Tabuľka 5: Teritoriálna štruktúra importov a exportov krajín s nižším-stredným príjmom

<i>Krajina</i>	<i>Celkový export za 2020 (v tis. USD)</i>	<i>Celkový import za 2020 (v tis. USD)</i>	<i>Najväčší exportný partneri</i>	<i>Najväčší importný partneri</i>
Bangladéš	42,863,387\$	49,893,420\$	Nemecko:15,31% USA:14,71% Spojené Kráľovstvo:7,13% Španielsko:6,9%	Čína: 30,18% India:15,86% Singapur:4,74% USA:3,71%
El Salvador	4,141,009\$	10,089,251\$	USA:29,93% Guatemala:20,45% Honduras:17,81% Nicaragua:8,61%	USA:30,56% Guatemala:14,15% Čína:17,81% Mexiko:8,38%
India	257,488,754\$	367,980,363\$	USA:17,90% Čína:6,90% UAE:6,52% Hongkong:3,46%	Čína:28,36% USA:11,67% UAE:11,16% Saudská Arábia:9,57%
Maroko	27,704,922\$	44,518,195\$	Španielsko:23,87% Francúzsko:21,86% Taliansko:4,41% India:4,30%	Španielsko:15,24% Francúzsko:12,19% Čína:12% USA:6,30%
Ukrajina	49,388,093\$	53,978,092\$	Čína:14,13% Poľsko:6,97% Rusko:5,48% Turecko:4,89%	Čína:15,84% Nemecko:9,84% Rusko:8,42% Poľsko:7,55%

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe údajov z <https://www.trademap.org/Index.aspx>

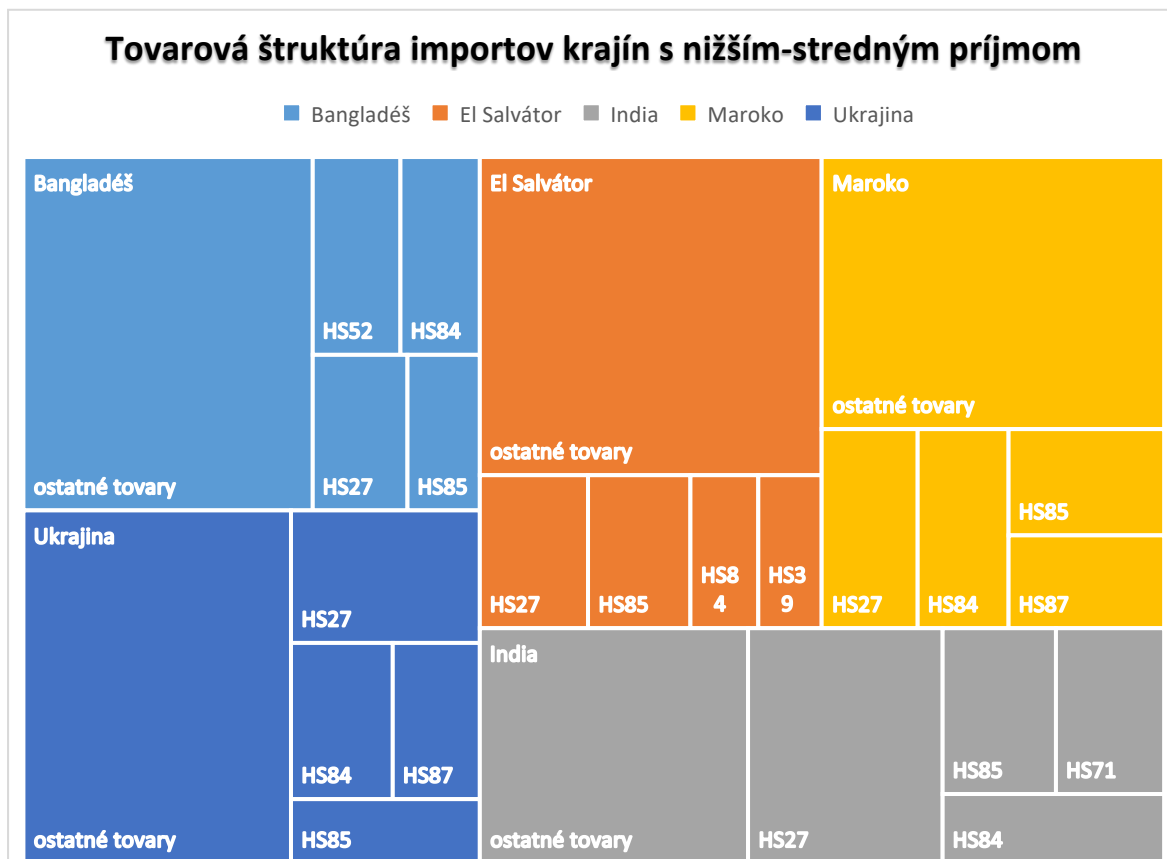
Graf 4: Tovarová štruktúra exportov krajín s nižším-stredným príjmom

Legenda: HS10- Obilniny; HS15- Živočišne alebo rastlinné tuky a oleje a produkty ich štiepenia; HS17- Cukor a cukrovinky; HS26- Rudy, trosky a popoly; HS27- Nerastné palivá, minerálne oleje a produkty ich destilácie; HS30- Farmaceutické výrobky; HS31- Hnojivá; HS39- Plasty a výrobky z nich; HS48- Papier a lepenka; HS61- Odevy a odevné doplnky, pletené alebo háčkové; HS62- Odevy a odevné doplnky, nepletené alebo neháčkové; HS63- Ostatné celkom dohotovené textilné výrobky; súpravy; obnosené odevy a opotrebované textilné výrobky; HS64- Obuv, gamaše a podobné predmety; HS71- Prírodné alebo umelo pestované perly, drahokamy alebo polodrahokamy, drahé kovy; HS72- Železo a oceľ; HS84- jadrové reaktory, kotly, stroje, prístroje a mechanické zariadenia ; HS85- Elektrické stroje, prístroje a zariadenia a ich časti a súčasti; prístroje na záznam a reprodukciu zvuku, prístroje na záznam a reprodukciu televízneho obrazu a zvuku ; HS87- Vozidlá, iné ako železničné alebo električkové koľajové vozidlá;

Zdroj: Vlastné spracovanie autora na základe údajov z <https://www.trademap.org/Index.aspx>

Graf 5: Tovarová štruktúra importov krajín s nižším-stredným príjmom

Legenda: HS27- Nerastné palivá, minerálne oleje a produkty ich destilácie; HS39- Plasty a výrobky z nich ; HS52- Bavlna; HS71- Prírodné alebo umelo pestované perly, drahokamy alebo polodrahokamy, drahé kovy; HS84- jadrové reaktory, kotly, stroje, prístroje a mechanické zariadenia ; HS85- Elektrické stroje, prístroje a zariadenia a ich časti a súčasti; prístroje na záznam a reprodukciu zvuku, prístroje na záznam a reprodukciu televízneho obrazu a zvuku ; HS87- Vozidlá, iné ako želeničné alebo električkové koľajové vozidlá;

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe údajov z <https://www.trademap.org/Index.aspx>

4.3.3 Analýza krajín s vyšším-stredným príjmom:

Ďalšia v poradí je analýza krajín s vyšším-stredným príjmovým stupňom, v rámci Linderovej hypotézy môžeme predpokladať, že podiel vnútroodvetvového obchodu, rovnako ako aj export tzv. „Linderových statkov“ bude mať vyššie hodnoty ako v predchádzajúcom výbere krajín.

Prvá krajina v tomto výbere je Čína, krajina ktorá prešla najviac dynamickým rozvojom za posledných pár dekád. Čína je mnohými označovaná ako budúci ekonomický hegemon. Na exportnej stránke tejto krajiny jasne dominuje elektronika (HS85), tá tvorí presne 27,41% na celkovom exporte krajiny. Ako ďalší v poradí je export mechanických prístrojov a zariadení (HS84) ktorí tvorí presne 17% na celkovom exporte Číny. Ďalšou položkou v poradí je export lúčok, sedačiek a nábytku, tieto tovary sú zahrnuté (HS94) a tvorí 4,22% celkových exportov. V poslednom rade s podielom 3,72% je export plastov

a výrobkov z nich (HS39). Čína je obrovskou krajinou čo sa týka nie len rozlohy, ale aj obyvateľstva, a preto je nemožné aby sama uspokojila dopyt všetkých jej obyvateľov vlastnými výrobnými kapacitami. Keďže Čína ma relatívne vysoký príjmový stupeň na obyvateľa, je možné v jej prípade sledovať aj vyšší podiel IIT. Prvé miesto na strane importov patrí HS85, ako už bolo spomenuté ide o elektroniku a jej rôzne časti a táto položka tvorí 26,70% celkového importu. Ďalšia položka v poradí je dovoz nerastných palív (HS27) s podielom 13,02%, tu sa jedná o dovoz napr. ropných olejov, uhlia a plynov. Ďalšia v poradí je import mechanických prístrojov a zariadení (HS84) s podielom 9,34%, a ako posledná je HS26 s podielom 8,76%, pod týmto označením je zahrnutý import hlavne železnej, medenej a hliníkovej rudy.⁴³

Ďalšia krajina ktorá je v poradí je Bosna a Hercegovina. Exportná štruktúra top 4 tovarov pozostáva v prvom rade z exportu nábytku (HS94) s podielom 9,74%. To potvrdzuje fakt že v krajine je dobre rozvinutý nábytkársky priemysel. Ďalší v poradí je s podielom 7,73% je export elektroniky (HS85). nasleduje v poradí export strojov a mechanických zariadení (HS84) ktorý má podiel 7,31% a top štvorku exportov uzatvára s podielom 6,87% vývoz predmetov zo železa alebo ocele(HS73). Konkrétne sa jedna napr. o oplotenia, rôzne drôty atď. Importná stránka sa skladá z dovozu ropných olejov a uhlia (HS27), ktorá tvorí 9,86% importov. Za ním nasleduje dovoz strojov a mechanických zariadení (HS84) s podielom 8%, za ním import elektroniky (HS85) s podielom 6,94% a top štvorku importov uzatvára dovoz cestných vozidiel (HS87) s podielom 6,29%.⁴⁴

Ďalšia krajina ktorá je veľmi zaujímavá, je reprezentant blízkeho východu ktorý bol postihnutý Iránsko-Irackým vojnovým konfliktom v 80. rokoch. Napriek tomu že do dnes sa ekonomika Iraku z konfliktu nie úplne zotavila, dokázala sa kvalifikovať ako krajina so stredne-vyšším príjmom. Aj napriek tomu že vo výpočtoch GL indexu dosahuje mizivú hodnotu 0.028 a z hľadiska rozvoja nadobúda hodnotu 0.674, čo ju radí medzi stredne rozvinuté krajiny. Pri pohľade na stránku exportov je jasné že táto krajina je silne orientovaná na export primárnych surovín a pripomína exportnou štruktúrou skôr krajiny

⁴³ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by China* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C156%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

⁴⁴ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Bosnia and Herzegovina* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C070%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

s nízkym ekonomickým príjmom. Jej hlavnou položkou exportu je ropa (HS27) s podielom až 89,3%,. Za ňou nasleduje export zlata (HS71) s podielom 12,35% na celkovom exporte. Len tieto dve exportné položky tvoria až 99,23%, z čoho jasne vyplýva že Irak je orientovaný na ťažbu nerastných surovín čo odôvodňuje aj mizivo nízku mieru GL indexu, ďalšie dve položky na strane exportov sú ovocie(HS08) a meď a medené výrobky(HS74). Importná stránka vyzerá nasledovne: elektronika (HS85) tvorí 14,35% importov, za ním nasleduje import mechanických zariadení a prístrojov (HS84) s podielom 11,19%, cestné vozidlá (HS87) tvoria podiel 6,84% a top štvorku importov uzatvára import ropných olejov (HS27).⁴⁵

Krajina ktorá v našej vzorke reprezentuje Afriku je Botswana. Botswana je veľmi zaujímavou krajinou pre túto analýzu, pretože je jednou z najúspešnejších krajín Afriky čo sa týka ekonomického rozvoja a s priemerným ročným rastom HDP na úrovni 5% za poslednú dekádu jednou z najdynamickejších ekonomík.⁴⁶ Jej ekonomika je postavená na ťažbe nerastných surovín a to konkrétne diamantov a ako jedna z mála sa veľmi úspešne dokázala vyhnúť všetkým negatívnym efektom Holandskej choroby. Jej exportná štruktúra je tvorená z 89,3% exportom diamantov (HS71). Okrem toho Botswana exportuje v malom množstve aj sofistikovanejšie statky ako elektroniku (HS85) a mechanické prístroje a zariadenia (HS84), tieto majú však len malý podiel na exportoch tejto krajiny a to 2,32% a 1,04%. Necelé 1% tvorí aj HS01, čo je export živých zvierat a to má presný podiel 0,94%. Importnú stránku krajiny vedie s najvyšším podielom 30,77% položka HS71 pod ktorou sú najmä neopracované diamanty,. Hlavný dôvod importu diamantov je udržanie obrábacieho sektoru pri profitabilite. Ďalšia položka je import ropy (HS27) s podielom 13,08%. zvyšné dva tovary tvoria import cestných vozidiel (HS87) s podielom 8,41% a import mechanických prístrojov a zariadení (HS84) ktorý má 6% podiel na celkovom importe⁴⁷

Posledná krajina ktorá sa nachádza vo výbere krajín so stredným-vyšším príjmom je Mexiko. Exporty Mexika sa skladajú z relatívne sofistikovaných statkov, ktoré majú vysokú úroveň diferenciacie. Exportnej stránke Mexika dominuje s takmer štvrtinovým podielom

⁴⁵ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Iraq* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C368%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

⁴⁶ *Overview*. In *World Bank* [online], 2018 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: <https://www.worldbank.org/en/country/botswana/overview#1>

⁴⁷ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Botswana* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C072%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

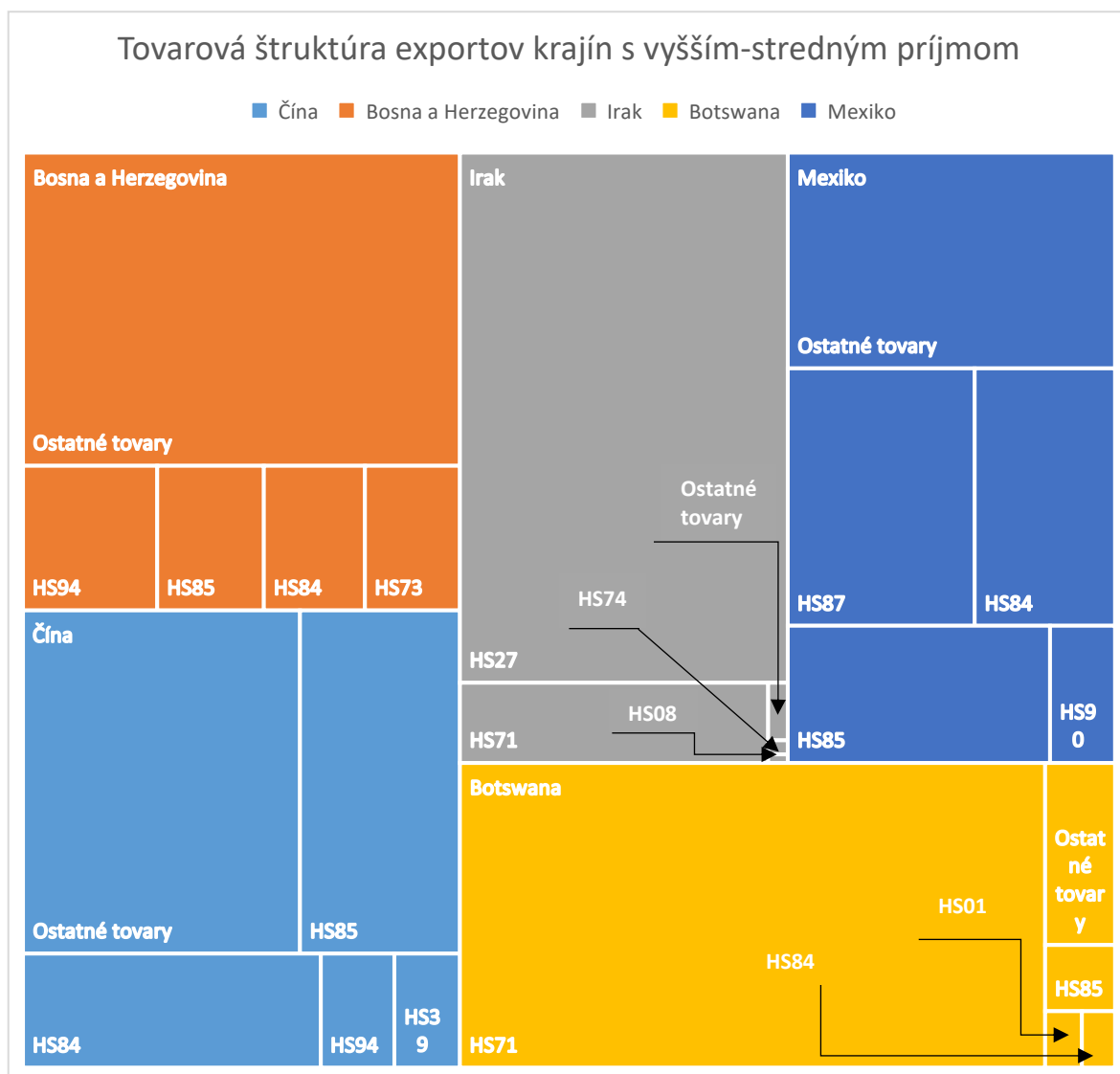
na celkovom exporte, presnejšie 24,14%, export cestných vozidiel (HS87). Mexiko je známe dobre rozvinutým automobilovým priemyslom, ktorého veľká časť smeruje do USA. Ďalšie v poradí sú exporty strojov a mechanických zariadení (HS84) s podielom 18,09%, za tým nasleduje export elektroniky (HS85) s podielom 17,97% a ako posledná položka je s podielom 4,45% je export optických, kinematografických a fotografických prístrojov (HS90). Exportná stránka Mexika svedčí o tom že krajina exportuje statky na ktoré je potrebná vyššie kvalifikovaná a rozvinutá pracovná sila. Importná štruktúra je jej veľmi podobná, čo svedčí o vyššom podiele IIT. na importoch Mexika sa nachádza elektronika (HS85), mechanické prístroje a zariadenia (HS84) a cestné vozidlá (HS87) s podielmi 21,63%, 17,19% a 8,37%. Top štvorku importov uzatvára HS27 s podielom 6,55% a to je hlavne import nerastných palív.⁴⁸

Tabuľka 6: Teritoriálna štruktúra importov a exportov krajín s vyšším-stredným príjmom

Krajina	Celkový export za 2020 (v tis. USD)	Celkový import za 2020 (v tis. USD)	Najväčší exportný partneri	Najväčší exportný partneri
Čína	2,590,607,686	2,055,590,612	USA:17,54% Hongkong:10,52% Japonsko:5,61% Vietnam:4,39%	Tajwan:9,76% Japonsko:8,51% Južná korea:8,40% USA:6,62%
Bosna a Hercegovina	6,152,513	9,867,514	nemecko:15,48% chorvatsko:12,92% srbsko:11,64% taliansko:9,67%	Nemecko:12,29% Taliansko:11,54% Srbsko:11,33% Chorvatsko:9,02%
Irak	64,696,833	51,839,820	Čína:29,76% India:25% Turecko:12,68% Južná korea: 6,6%	UAE:25,29% čína:21,07% Turecko:17,64% Irán:9,6%
Botswana	4,255,976	6,503,332	UAE:21,54% Belgicko:21,43% India:20,96% JAR:13,37%	JAR:58,61% Belgicko:7,8% Namíbia:7,63% UAE:4,35%
Mexiko	416,982,170	382,979,896	USA:79,24% Kanada:2,67% Cina:1,87% Nemecko:1,58%	USA:43,92% Cina:19,19% Južná Kórea:3,84% Japonsko:3,63%

⁴⁸ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Mexico* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C484%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe údajov z <https://www.trademap.org/Index.aspx>

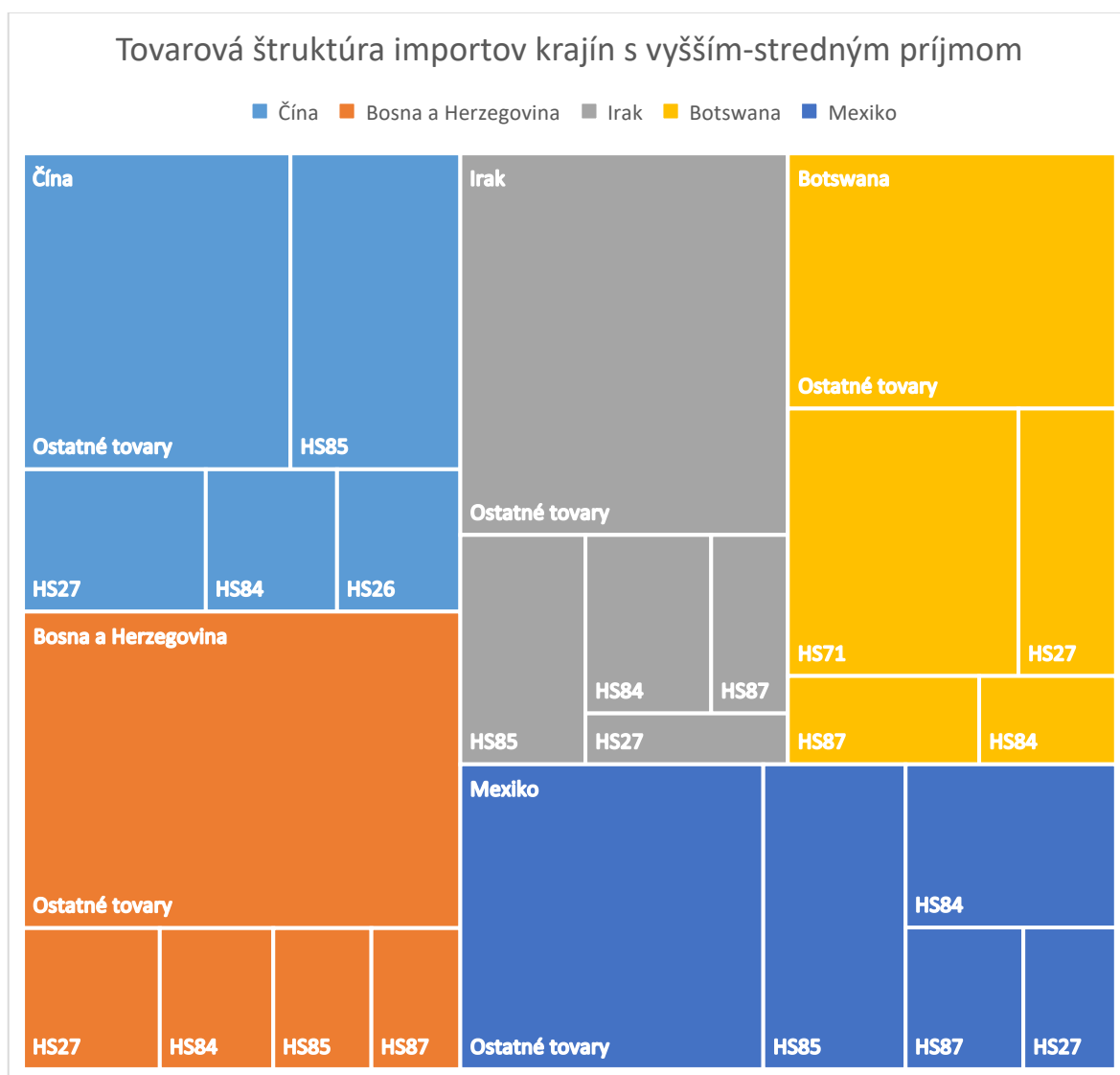

Legenda: HS01-Živé zvieratá;HS08- Jedlé ovocie a orechy; šupy citrusových plodov alebo melónov; HS27- Nerastné palivá, minerálne oleje a produkty ich destilácie; HS39- Plasty a výrobky z nich; HS71- Prírodné alebo umelo pestované perly, drahokamy alebo polodrahokamy, drahé kovy; HS73- Predmety zo železa alebo ocele; HS74- Meď a predmety z nej; HS84- jadrové reaktory, kotly, stroje, prístroje a mechanické zariadenia ; HS85- Elektrické stroje, prístroje a zariadenia a ich časti a súčasti; prístroje na záznam a reprodukciu zvuku, prístroje na záznam a reprodukciu televízneho obrazu a zvuku ; HS87- Vozidlá, iné ako želeničné alebo električkové koľajové vozidlá; HS90- Nástroje a prístroje optické, fotografické, kinematografické, meracie, kontrolné, presné, lekárske alebo chirurgické; HS94- Nábytok; posteľoviny, matrace, matracové podložky, vankúše a podobné vypchaté potreby; svietidlá a osvetľovacie zariadenia inde nešpecifikované ani nezahrnuté; svetelné reklamy, svetelné znaky a značky, svetelné oznamovacie tabule a podobné výrobky;

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe údajov z <https://www.trademap.org/Index.aspx>

Graf 6: Tovarová štruktúra exportov krajín s vyšším-stredným príjmom

Graf 7: Tovarová štruktúra importov krajín s vyšším-stredným príjmom

Legenda: HS26- Rudy, trosky a popoly; HS27- Nerastné palivá, minerálne oleje a produkty ich destilácie; HS71- Prírodné alebo umelo pestované perly, drahokamy alebo polodrahokamy, drahé kovy; HS84- jadrové reaktory, kotly, stroje, prístroje a mechanické zariadenia ; HS85- Elektrické stroje, prístroje a zariadenia a ich časti a súčasti; prístroje na záznam a reprodukciu zvuku, prístroje na záznam a reprodukciu televízneho obrazu a zvuku ; HS87- Vozidlá, iné ako želeničné alebo električkové koľajové vozidlá;

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe údajov z <https://www.trademap.org/Index.aspx>

4.3.4 Analýza krajín s vysokým príjmom:

Prvou krajinou v našej analyzovanej vzorke je južná Kórea, ktorej takmer jedna tretina exportnej štruktúry pozostáva z exportu elektroniky (HS85) s podielom presne 31,13%. Ďalšia významná položka v exportnej štruktúre s podielom 13,23% tvorí export mechanických prístrojov a zariadení (HS84). Za touto položkou je v poradí export osobných vozidiel (HS87) s podielom 10,56%. Top štvorku exportov nám uzatvára s podielom 6,15%, export plastov a plastových výrobkov (HS39). Importná stránka je rovnako ako už u predchádzajúcej skupiny krajín veľmi podobná čo nám naznačuje že vyššia rozvinutosť

a príjmový stupeň krajiny nám súvisí so zapojením sa do vnútro odvetvového obchodu. Na strane Importov vedie elektronika (HS85) s podielom 20,12%. Za ňou nasleduje import nerastných palív zahrnutých (HS27) s podielom 18,51%. Ďalej v poradí nasleduje import mechanických zariadení a strojov (HS84) s podielom 12,21% a top štvorku importov uzatvára s podielom 4,14% import fotografických, optických a kinematografických zariadení (HS90).⁴⁹

Ďalšia krajina v poradí pre analýzu je ekonomická veľmoc USA. Tovarová štruktúra exportov tejto krajiny sa skladá hlavne z exportu mechanických zariadení a prístrojov (HS84) s podielom 12,82%. Za touto položkou je v poradí export elektroniky (HS85) ktorý sa podieľa 11,42% na celkovom exporte krajiny. Tretia v poradí je položka HS27 čo je export nerastných palív, a top štvorku uzatvára s podielom 7,92% export komodít ktoré nie sú bližšie špecifikované (HS99). Importy USA sú štruktúrované nasledovne: prvé miesto si drží import strojov a mechanických zariadení (HS84) s podielom presne 15%. Ďalší v poradí je import elektroniky (HS85) ktorý ma podiel na importe 14,26%. Za ním je v poradí import vozidiel (HS87) ktorý tvorí niečo cez desatinu celkového importu USA, presne s podielom 10,52%. Top štvorku nám uzatvára import liekov a farmaceutických výrobkov (HS30) ktorý tvorí podiel 5,79%.⁵⁰

Ďalšou krajinou vo výbere je Rakúsko. V tabuľke teritoriálnej štruktúry môžeme vidieť že nám platí gravitačný model obchodu keďže takmer tretina rakúskych exportov a importov končí v Nemecku. Medzi hlavné exportované položky rakúska patrí export strojov zahrnutý (HS84) s podielom 17,24%, nasledujú vozidlá (HS87) s podielom 10,47%, elektronika (HS85) ktorá má podiel 9,58% a ako posledné sú lieky a farmaceutické výrobky (HS30) s 7,63 percentným podielom. Importná štruktúra sa skladá podobne ako u ostatných rozvinutých krajín z importu strojov a mechanických zariadení (HS84), osobných vozidiel (HS87), elektroniky (HS85) a samozrejme z dovozu nerastných palív konkrétne ropy a plynu (HS27), tieto nerastné paliva tvoria konkrétne 5,72% importu.. takisto môžeme sledovať import a export rovnakých položiek. Jedná sa o dovoz mechanických prístrojov

⁴⁹ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Korea, Republic of* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C410%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

⁵⁰ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by United States of America* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C842%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

a zariadení, vozidiel, elektroniky a to presne v tomto poradí s podielmi 13,27%, 10,60% a 10,19%. v týchto odvetviach dosahuje Rakúsko najväčší podiel vnútro odvetvového obchodu.⁵¹

Pokiaľ sa presunieme na blízky východ, v našej analýze máme rovno dvoch zaujímavých reprezentantov tohto regiónu a to konkrétne Katar a Izrael. Začneme analýzou importnej a exportnej štruktúry Kataru. Ako aj ostatné krajiny blízkeho východu, export Kataru je silne závislý od ropy (HS27), táto položka tvorí na exporte podiel až 81,81%, z čoho nám vyplýva fakt že katar je orientovaný na ťažbu nerastných surovín, no napriek dobrým inštitúciám dokázal obísť negatívne účinky holandskej choroby a na exporte tejto komodity dokázal postaviť svoj rozvoj. Ďalšia položka na exporte ktorá tvorí 4,29% exportu sú plasty a plastové výrobky (HS39). tretia najväčšia položka exportu predstavuje export hnojív (HS31) a to s podielom 2,56% a top štvorku exportov uzatvára hliník a predmety z neho (HS76), a ten má podiel na exporte 2,34%. Napriek tomu že Katar dosahuje pomerne vysoké hodnoty HDI (0.811), jeho príjmový stupeň je tiež relatívne vysoký, dosahuje však len veľmi nízku hodnotu GL indexu (0.118), čo je vysvetlené vysokým podielom exportu ropy na jeho štruktúre. Importná štruktúra pozostáva z importu mechanických zariadení a prístrojov (HS84) s podielom 18,71% , elektroniky (HS85) s podielom 8,63%, cestných vozidiel (HS 87) ktoré držia 4,71 percentný podiel a importu železa a ocele (HS72), čo tvorí presne 4,55%. tovarová štruktúra v tomto prípade pripomína skôr scenár z krajín s nízkym príjmovým stupňom.⁵²

Posledná krajina z výberu ktorú budeme analyzovať je Izrael. Izrael má veľmi napäté vzťahy s okolitými Arabskými štátmi a preto geografická a kultúrna vzdialenosť v tomto prípade nehrá rolu. Pokiaľ sa bližšie pozrieme na top štyri exporty Izraela, prvé miesto patrí elektronike (HS85) s podielom 16,62%, za ním nasleduje s podielom 11,90% export drahých kovov a drahokamov (HS71), ďalej v poradí ide o optické, kinematografické a fotografické nástroje (HS90) s presným podielom 11,22% na celkovom exporte. A ako posledný je HS84 s podielom 8,71%. Importná stránka je viac menej rovnaká s ostatnými vyspelými a bohatými štátmi, Izrael dováža hlavne HS84(13,57%), nasleduje HS85(12,30%),

⁵¹ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Austria* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C040%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

⁵² (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Qatar* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C634%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

HS87(8,44%) a keďže Izrael je svojou rozlohou malý štát je odkázaný na dovoz nerastných palív (HS27) s podielom 8,08%.⁵³

V prípade tejto skupiny krajín je vidieť že krajiny sa zapájajú do obchodnej výmeny s krajinami ktoré sú im veľmi podobne či už príjmovým stupňom, stupňom ľudského rozvoja alebo veľkosťou ekonomiky. Okrem prípadu Kataru môžeme tiež sledovať že táto skupina krajín exportuje hlavne vysoko sofistikované statky, s vysokou mierou diferenciácie na výrobu ktorých je potrebné disponovať kvalifikovanou a zručnou pracovnou silou. Rovnako sa dá sledovať aj vyšší podiel vnútroodvetvového obchodu. V prípade týchto krajín môžeme vyvodit' záver o potvrdení Linderovej hypotézy.

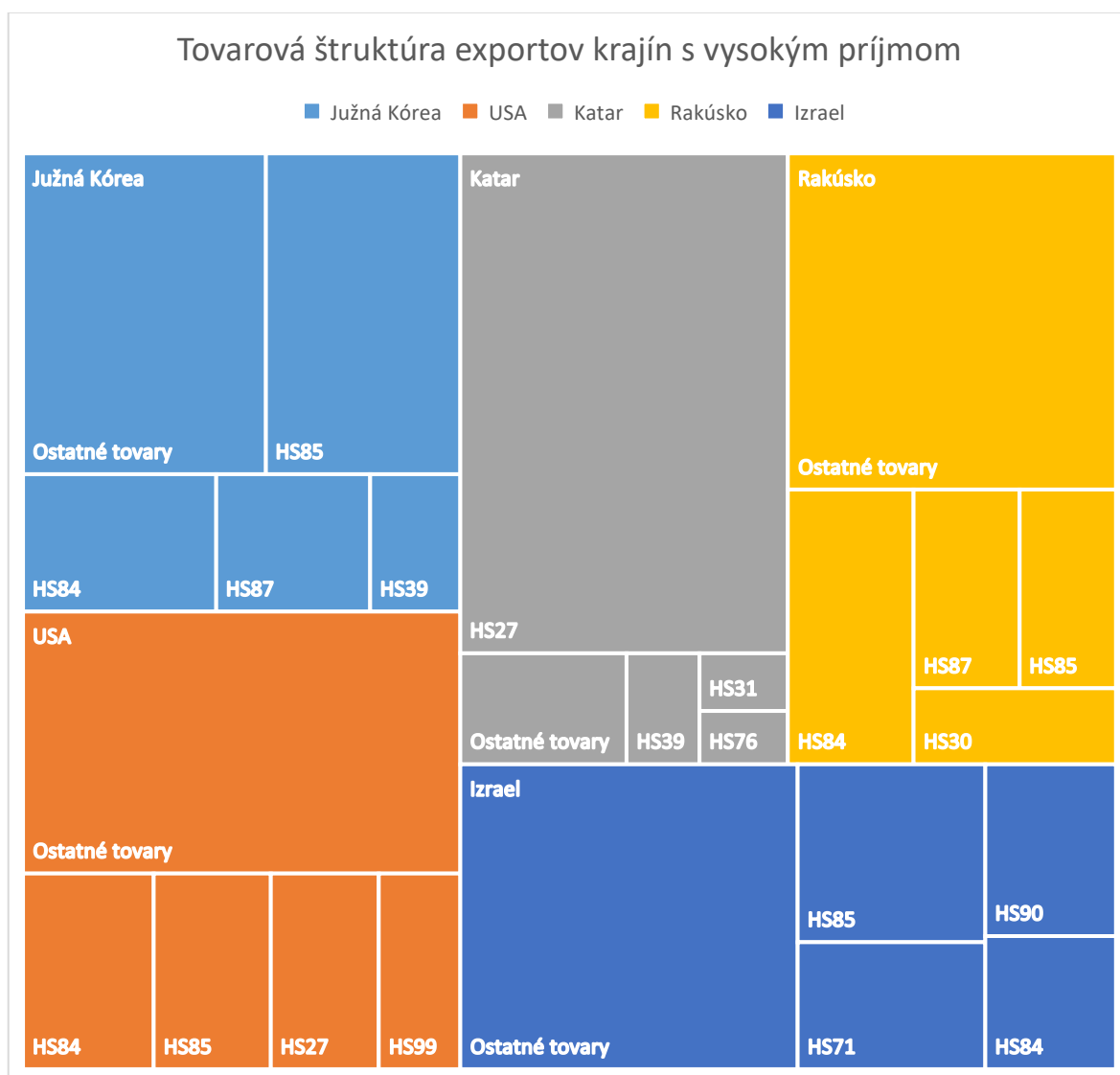
Tabuľka 7: Teritoriálna štruktúra exportov a importov krajín s vysokým príjmom

Krajina	Celkový export za 2020 (v tis. USD)	Celkový import za 2020 (v tis. USD)	Najväčší exportný partneri	Najväčší importný partneri
Južná Kórea	512,788,606\$	467,540,264\$	Čína :25,85% Usa:14,52% Vietnam:9,47% Hongkong:5,98%	Čína:23,29% USA:12,36% Japonsko:9,84% Nemecko:4,42%
USA	1,424,934,919\$	2,406,931,650\$	Kanada:17,92% Mexiko:14,84% Čína:8,74% Japonsko:4,47%	Čína:18,96% Mexiko:13,66% Kanada:11,52% Japonsko:5,09%
Katar	51,504,158\$	25,834,886\$	Japonsko:15,53% Čína:15,17% India:14,28% Južná Korea:12,67%	USA:15,71% Čína:14,9% UK:7,01% Nemecko:6,12%
Rakúsko	162,145,129\$	164,635,579\$	Nemecko:30,37% USA:6,46% Taliansko:6,20% Švajčiarsko:5,52%	Nemecko:34,73% Čína:7,06% Taliansko:6,32% Švajčiarsko:5,56%
Izrael	50,153,246\$	69,260,696\$	USA:26,19% Čína:8,45% UK:7,40% Holandsko:4,91%	USA:11,62% Čína:11,07% Nemecko:7,55% Svajciarsko:7,55%

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe údajov z <https://www.trademap.org/Index.aspx>

⁵³ (ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Israel* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C376%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

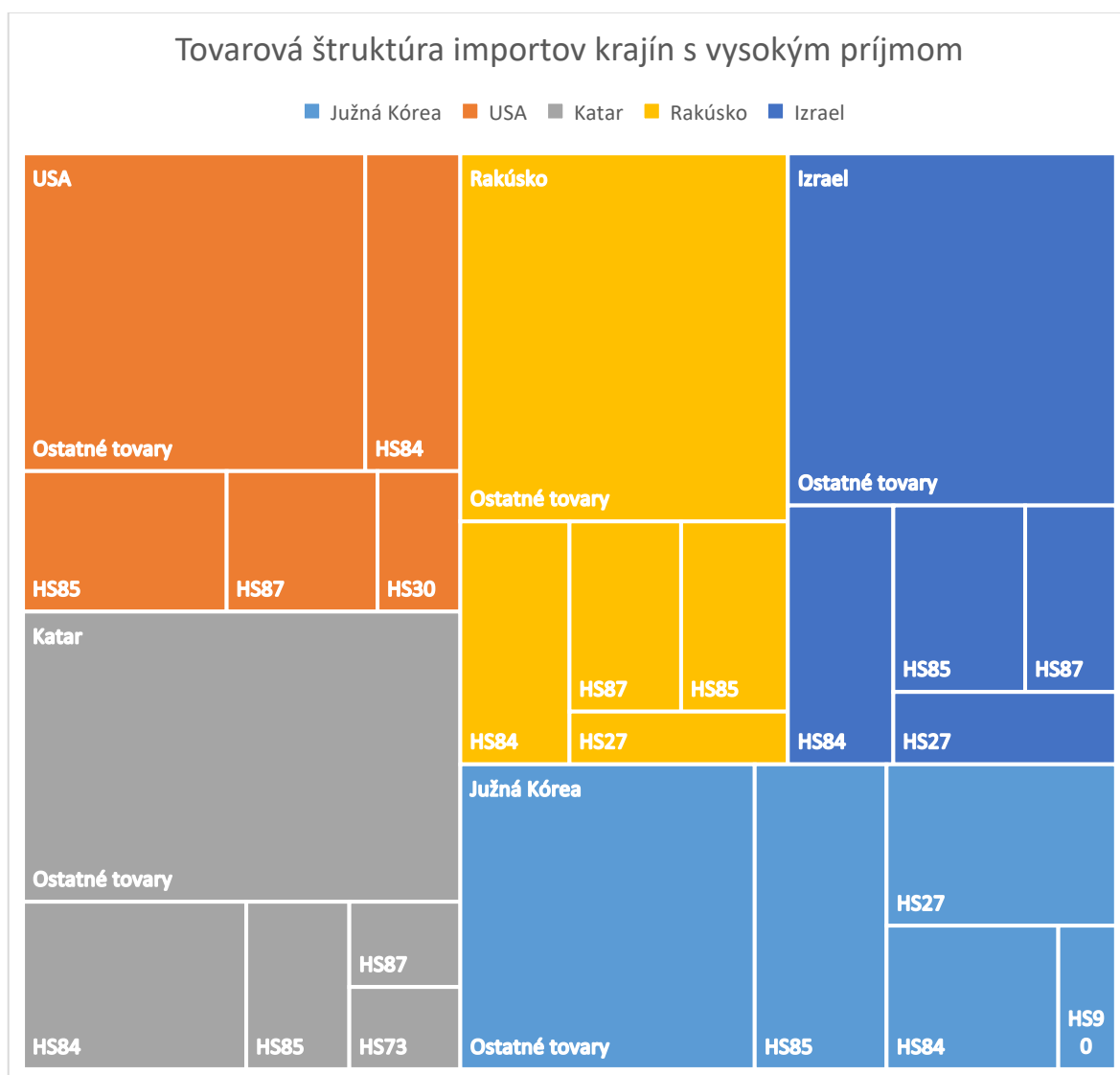
Graf 8: Tovarová štruktúra exportov krajín s vysokým príjmom

Legenda: HS27- Nerastné palivá, minerálne oleje a produkty ich destilácie; HS30- Farmaceutické výrobky; HS31- Hnojivá; HS39- Plasty a výrobky z nich; HS71- Prírodné alebo umelo pestované perly, drahokamy alebo polodrahokamy, drahé kovy; HS76- Hliník a predmety z neho; HS84- Jadrové reaktory, kotly, stroje, prístroje a mechanické zariadenia; HS85- Elektrické stroje, prístroje a zariadenia a ich časti a súčasti; prístroje na záznam a reprodukciu zvuku, prístroje na záznam a reprodukciu televízneho obrazu a zvuku; HS87- Vozidlá, iné ako želeničné alebo električkové koľajové vozidlá; HS90- Nástroje a prístroje optické, fotografické, kinematografické, meracie, kontrolné, presné, lekárske alebo chirurgické; HS99- Komodity, bližšie nešpecifikované

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe údajov z <https://www.trademap.org/Index.aspx>

Graf 9: Tovarová štruktúra importov krajín s vysokým príjmom

Legenda: HS27- Nerastné palivá, minerálne oleje a produkty ich destilácie; HS30- Farmaceutické výrobky; HS73- Predmety zo železa alebo z ocele; HS84- Jadrové reaktory, kotly, stroje, prístroje a mechanické zariadenia; HS85- Elektrické stroje, prístroje a zariadenia a ich časti a súčasti; prístroje na záznam a reprodukciu zvuku, prístroje na záznam a reprodukciu televízneho obrazu a zvuku; HS87- Vozidlá, iné ako železničné alebo električkové koľajové vozidlá; HS90- Nástroje a prístroje optické, fotografické, kinematografické, meracie, kontrolné, presné, lekárske alebo chirurgické;

Zdroj: vlastné spracovanie autora na základe údajov z <https://www.trademap.org/Index.aspx>

Záver

Hlavnou témou tejto práce bola problematika IIT a ekonomického rozvoja. Ako úplne prvý krok v praktickej časti bol vypočítaný GLI za rok 2020 pre 186 krajín na základe 2-ciferej úrovne SITC, ktorá obsahuje 65 položiek. Ďalej bola prevedená korelačná analýza na vzorke 186 krajín. Korelačná analýza bola vypočítaná medzi tromi premennými. Tými boli Index ľudského rozvoja za rok 2020, hrubý domáci produkt za rok 2020 a podiel IIT za rok 2020. Výsledok poukázal na to, že medzi skúmanými premennými existuje pomerne silná závislosť ktorá naberá na hodnotách od 0.5 až do 0.7 (pozri tabuľka 1).

Ďalší krok praktickej časti bol bližšie zameraný na 20 štátov ktoré nadobúdajú najvyššiu a najnižšiu hodnotu GLI. Z pozorovania 20 štátov s najvyššou hodnotou sa nám potvrdil fakt, že štáty s vyšším rozvojom nadobúdajú vyššie hodnoty IIT. Všetky štáty v tejto vzorke nadobúdali vysokú až veľmi vysokú úroveň rozvoja, čo potvrdzuje fakt že žiadna z krajín za rok 2020 nemala menšiu hodnotu HDI ako 0,7. Potvrdil sa aj fakt, že liberalizácia MO a členstvá v integračných zoskupeniach podiel IIT zvyšujú keďže na vzorke týchto 20 krajín bolo až 16 z nich členmi EÚ.

Pri analýze spodných 20 krajín sme boli svedkami toho že až 11 z 20 krajín pochádzalo z regiónu Afriky. Tieto krajiny sa radia do nízkeho až stredného štádia ľudského rozvoja. Z týchto krajín žiadna nepresiahla hodnotu v GLI viac ako 0.088 čo bol konkrétne prípad Mongolska. Na druhej strane sa v tomto výbere nachádzali aj krajiny s relatívne vyššou mierou HDI a HDP ktoré zároveň dosahovali extrémne nízke hodnoty IIT. To je odôvodnené tým, že výpočty IIT v tejto práci boli prevedené na základe Medzinárodného obchodu s tovarom, a štáty ako Maldivy, Grenada a Antigua a Barbuda sú známe dovolenkové destinácie, ktorých ekonomiky sú postavené na službách a to konkrétne v sektore turizmu a cestovného ruchu. Rovnako sme boli svedkami výnimiek aj v rozvinutých a bohatých krajinách, kde napr. Island, krajina s 5. najvyšším HDI na svete, radiaca sa do skupiny krajín s veľmi vysokým príjmom, dosahovala hodnoty GLI len 0.18. V prípade Islandu, do tejto nízkej hodnoty zasahujú hlavne geografické faktory. Rovnaké výnimky boli krajiny blízkeho východu, ktorých ekonomiky sú postavené na exportoch nerastných palív. Z tohto dôvodu je zložité vyvodiť záver je všetky rozvinuté krajiny budú dosahovať vysoké hodnoty IIT.

V poslednej časti praktickej kapitoly sme sa venovali podrobnejšie analýze teritoriálnej a komoditnej štruktúry importov a exportov krajín na rôznych príjmových stupňoch. Pozorovali sme, či platí Linderová hypotéza o podobnosti dopytu. Pri pozorovaní

krajín s nízkym príjmom sme boli svedkami toho že Linderová hypotéza neplatí. Krajiny obchodovali hlavne s oveľa bohatšími a rozvinutejšími štátmi, ktorým exportovali hlavne nerastné suroviny. Na druhej strane, štruktúra importov obsahovala prevažne vozidlá, stroje a mechanické zariadenia. V prípade Afrických krajín importná štruktúra obsahovala aj lieky a obilniny. Ekonomiky týchto štátov boli zamerané hlavne na poľnohospodárstvo a ťažbu nerastných surovín, z čoho vychádza aj ich nízky podiel IIT. O stupeň vyššie sme mohli pozorovať, že krajiny presúvajú svoju orientáciu z poľnohospodárstva a ťažby nerastných surovín viac k priemyslu. Konkrétne išlo o textilný priemysel, no v prípade Indie a Maroka sme mohli pozorovať aj export automobilov, liekov a podobných sofistikovaných statkov. Tieto spomenuté statky majú vyššia miera diferenciácie. V tomto prípade bolo ale zložité úplne potvrdiť Linderovú hypotézu. Exporty a importy tovarov z časti prebiehali v rovnakom priemyselnom odvetví, no medziodvetvový obchod hral stále relatívne veľkú rolu. Konkrétne šlo o obchodovanie s nerastnými surovinami a poľnohospodárskymi výrobkami. Pri potvrdzovaní Linderovej hypotézy na úrovni týchto krajín hrá rolu tiež fakt, že krajiny obchodovali hlavne s viac rozvinutými krajinami z iných príjmových skupín. O stupeň vyššie boli zaznamenané zaujímavé výkyvy v exportoch. Od obchodovania hlavne so sofistikovanými priemyselnými tovarmi až po export ropy a diamantov, čo bol konkrétne prípad Botswany a Iraku. Tieto dve krajiny sú výrazne závislé od exportov primárnych surovín, pričom Botswana má malý podiel exportov pozostávajúci z priemyselných tovarov ako elektronika a mechanické prístroje. V týchto dvoch prípadoch je tiež celkom zložité potvrdiť Linderovú hypotézu. Na druhej strane, v prípade Mexika, Bosny a Hercegoviny a Číny ju môžeme potvrdiť. Tieto krajiny nadobúdajú vyššie hodnoty GLI a ich obchodný partneri pozostávajú hlavne z hospodársky vyspelých štátov. Na poslednom stupni, v prípade krajín s vysokým príjmom, sme mohli Linderovú hypotézu potvrdiť v prípade 4 štátov, okrem Kataru. Napriek tomu že Katar je relatívne rozvinutý štát, ktorý nadobúda vysoké hodnoty HDI aj HDP, no jeho GLI 0.118, čo je výrazne malý podiel. Tento malý podiel je odôvodnený výrazným exportom ropy. Na druhej strane sa ale Katar zapája do obchodnej výmeny s rovnako vyspelými štátmi. V prípade ostatných 4 skúmaných krajín sme boli svedkami, že krajiny obchodujú s rovnako ekonomickými rozvinutými krajinami a obchodujú najmä sofistikované tovary s vysokou mierou diferenciácie, čo nám potvrdzuje Linderovú hypotézu o podobnosti dopytu.

Prílohy

Tabuľka 8: Výpočty GLI a zber dát týkajúcich sa HDI a HDP na obyvateľa (2020)

číslo	štát	GLI (2020)	HDI (2020)	HDP per capita (2020)
	Katar	0.118	0.848	50124.400
1	Afganistan	0.135	0.511	516.700
2	Albánsko	0.421	0.795	5246.300
3	Alžírsko	0.055	0.748	3306.900
4	Andorra	0.137	0.868	40897.300
5	Angola	0.107	0.581	1776.200
6	Antigua a Barbuda	0.080	0.778	13992.700
7	Argentína	0.282	0.845	8579.000
8	Arménsko	0.269	0.776	4266.000
9	Austrália	0.255	0.944	51692.800
10	Azerbajdžan	0.102	0.756	4221.400
11	Bahamy	0.233	0.814	25194.000
12	Bahrajn	0.484	0.852	20410.000
13	Bangladéš	0.113	0.632	1961.600
14	Barbados	0.330	0.814	15373.900
15	Belgicko	0.862	0.931	45159.300
16	Belize	0.162	0.716	4115.200
17	Benin	0.195	0.545	1291.000
18	Bielorusko	0.645	0.823	6424.200
19	Bolívia	0.120	0.718	3133.100
20	Bosna a Hercegovina	0.554	0.780	6079.700
21	Botswana	0.460	0.735	6404.900
22	Brazília	0.350	0.765	6796.800
23	Brunej	0.245	0.838	27443.000
24	Bulharsko	0.716	0.816	10079.200
25	Burkina Faso	0.073	0.452	857.900
26	Burundi	0.046	0.433	239.000
27	Bután	0.244	0.654	3000.800
28	Čad	0.074	0.398	659.300
29	Česká republika	0.819	0.900	22932.200
30	Chorvátsko	0.720	0.851	14134.200
31	Čierna hora	0.207	0.829	7677.200
32	Čile	0.171	0.851	13231.700
33	Čína	0.539	0.761	10434.800
34	Cyprus	0.473	0.887	26623.800
35	Dánsko	0.731	0.940	61063.300
36	Dominika	0.125	0.742	7003.900
37	Dominikánska republika	0.419	0.756	7268.200

38	Džibutsko	0.647	0.524	3425.500
39	Egypt	0.441	0.707	3569.200
40	Ekvádor	0.235	0.759	5600.400
41	El Salvádor	0.463	0.673	3798.600
42	Eritrea	0.091	0.459	642.500
43	Estónsko	0.742	0.892	23027.000
44	Eswatinské kráľovstvo	0.300	0.611	3424.300
45	Etiópia	0.110	0.485	936.300
46	Fidži	0.326	0.743	5057.600
47	Filipíny	0.584	0.718	3298.800
48	Fínsko	0.651	0.938	48773.300
49	Francúzsko	0.747	0.901	39030.400
50	Gabon	0.141	0.703	6881.700
51	Gambia	0.063	0.496	773.000
52	Ghana	0.172	0.611	2205.500
53	Grécko	0.672	0.888	17622.500
54	Grenada	0.086	0.779	9261.600
55	Gruzínsko	0.409	0.812	4266.700
56	Guatemala	0.379	0.663	4603.300
57	Guinea	0.089	0.477	1194.000
58	Guinea-Bissau	0.031	0.480	725.500
59	Guyana	0.101	0.682	6955.900
60	Haiti	0.271	0.510	1272.400
61	Holandsko	0.857	0.944	52397.100
62	Honduras	0.309	0.634	2389.000
63	Hongkong	0.907	0.949	46323.900
64	India	0.545	0.645	1927.700
65	Indonézia	0.483	0.718	3869.600
66	Irak	0.023	0.647	4159.900
67	Irán	0.264	0.783	2422.500
68	Írsko	0.437	0.955	85267.800
69	Island	0.180	0.949	59270.200
70	Izrael	0.621	0.919	44168.900
71	Jamajka	0.185	0.734	4664.500
72	Japonsko	0.493	0.919	40193.300
73	Jordánsko	0.378	0.729	4282.800
74	Juhoafrická republika	0.471	0.709	5655.900
75	Južná Kórea	0.669	0.916	31631.500
76	Južný Sudán	0.011	0.433	1119.700
77	Kambodža	0.261	0.594	1543.700
78	Kamerun	0.231	0.563	1537.100
79	Kanada	0.659	0.929	43258.200
80	Kapverdy	0.101	0.665	3064.300
81	Kazachstan	0.200	0.825	9122.200
82	Keňa	0.248	0.601	1878.600

83	Kiribati	0.059	0.630	1653.500
84	Kolumbia	0.311	0.767	5334.600
85	Komory	0.055	0.554	1420.700
86	Kongo	0.144	0.574	1846.100
87	Konžská demokratická republika	0.087	0.547	554.000
88	Kostarika	0.426	0.810	12140.900
89	Kuba	0.170	0.783	9477.900
90	Kuvajt	0.118	0.806	24811.800
91	Kirgizsko	0.218	0.697	1173.600
92	Laos	0.249	0.613	2629.700
93	Lesotho	0.225	0.527	875.400
94	Libanon	0.377	0.744	4649.500
95	Libéria	0.157	0.480	632.900
96	Litva	0.765	0.882	20233.600
97	Lotyšsko	0.722	0.866	17726.300
98	Luxembursko	0.613	0.916	116014.600
99	Libya	0.191	0.724	3699.300
100	Madagaskar	0.143	0.528	471.500
101	Maďarsko	0.801	0.854	15980.700
102	Malajzia	0.748	0.810	10412.300
103	Malawi	0.123	0.483	636.800
104	Maldivy	0.041	0.740	6924.100
105	Mali	0.090	0.434	862.500
106	Malta	0.523	0.895	27884.600
107	Maroko	0.414	0.686	3009.200
108	Marshallove ostrovy	0.760	0.704	4129.900
109	Maurícius	0.331	0.804	8627.800
110	Mauritánia	0.060	0.546	1702.000
111	Mexiko	0.687	0.779	8329.300
112	Mikronézia	0.114	0.620	3565.300
113	Mjanmarsko	0.158	0.583	1467.700
114	Moldavsko	0.415	0.750	4547.100
115	Mongolsko	0.088	0.737	4061.000
116	Mozambik	0.251	0.456	448.500
117	Namíbia	0.426	0.646	4179.300
118	Nemecko	0.770	0.947	46208.400
119	Nepál	0.142	0.602	1155.100
120	Niger	0.271	0.394	567.700
121	Nigéria	0.252	0.539	2097.100
122	Nikaragua	0.273	0.660	1905.300
123	Nórsko	0.322	0.957	37389.900
124	Nový Zéland	0.302	0.931	41441.500
125	Omán	0.391	0.813	12659.700
126	Pakistan	0.218	0.557	1188.900

127	Palestína	0.248	N/A	3050.000
128	Panama	0.662	0.815	12509.800
129	Papua nová guinea	0.100	0.555	2757.200
130	Paraguaj	0.153	0.728	5001.100
131	Peru	0.225	0.777	6126.900
132	Pobrežie slonoviny	0.266	0.538	2325.700
133	Poľsko	0.796	0.880	15721.000
134	Portugalsko	0.737	0.864	22176.300
136	Rakúsko	0.816	0.922	48586.800
137	Rovníková guinea	0.013	0.592	7143.200
138	Rumunsko	0.703	0.828	12896.100
139	Rusko	0.283	0.824	10126.700
140	Rwanda	0.263	0.543	797.900
141	Šalamúnove ostrovy	0.072	0.567	2250.600
142	Samoa	0.164	0.715	4067.800
143	Saudská Arábia	0.178	0.854	20110.300
144	Senegal	0.333	0.512	1471.800
145	Severné Macedónsko	0.472	0.774	5917.300
146	Seychely	0.345	0.796	10764.400
147	Sierra Leone	0.153	0.452	509.400
148	Singapur	0.798	0.938	59797.800
149	Slovensko	0.750	0.860	19266.500
150	Slovinsko	0.822	0.917	25517.300
151	Španielsko	0.760	0.904	27063.200
152	Spojene arabské emiráty	0.670	0.890	36284.600
153	Spojené kráľovstvo	0.728	0.932	41124.500
154	Srbsko	0.680	0.806	7720.500
155	Srí lanka	0.307	0.782	3680.700
156	Stredoafrická republika	0.123	0.397	492.800
157	Sudán	0.137	0.510	595.500
158	Surinam	0.107	0.738	4916.600
159	Švajčiarsko	0.716	0.955	87097.000
160	Svätá Lucia	0.168	0.759	8804.600
161	Svätý Krištof a nevis	0.241	0.779	18437.700
162	Svätý Vincent a grenadíny	0.208	0.738	7278.000
163	Švédsko	0.761	0.945	52274.400
164	Sýria	0.226	0.567	1334.400
165	Tadžikistan	0.231	0.668	859.100
166	Taliano	0.741	0.892	31714.200
167	Tanzánia	0.236	0.529	1076.500
168	Thajsko	0.688	0.777	7186.900
169	Togo	0.414	0.515	915.000
170	Tonga	0.091	0.725	4624.800
171	Trinidad a Tobago	0.391	0.796	15425.600
178	Spojené Štáty Americké	0.642	0.926	63413.500

172	Tunisko	0.550	0.740	3521.600
173	Turecko	0.600	0.820	8536.400
174	Turkmenistan	0.062	0.715	7612.000
175	Uganda	0.487	0.544	822.000
176	Ukrajina	0.330	0.799	3726.900
177	Uruguaj	0.276	0.817	15438.400
179	Uzbekistan	0.174	0.720	1750.700
180	Vanuatu	0.080	0.609	2870.100
181	Venezuela	0.166	0.711	16055.600
182	Vietnam	0.525	0.704	2785.700
183	Východný Timor	0.374	0.606	1442.700
184	Jemen	0.242	0.470	758.100
185	Zambia	0.217	0.584	985.100
186	Zimbabwe	0.152	0.571	1214.500

Zdroj: vlastné spracovanie autora podľa: UNCTADSTAT 2020 [online] Dostupné na internete:
<https://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx>

Zoznam použitej literatúry:

Gross world product. In *World GDP 2021 – StatisticsTimes.com* [online] [cit. 23.04.2022]. Dostupné na internete: <https://statisticstimes.com/economy/world-gdp.php>

ISEMONGER, A.G. The estimation of intra-industry trade in South Africa. In: *Development Southern Africa*. 2000, roč. 17, č. 1, s. 53-63.

BALÁŽ, Peter a kolektív. *Medzinárodné podnikanie*, 4. vydanie Bratislava: Sprint vfra, 2005. 27 s. ISBN 978-80-89085-51-4, s. 27-97.

Hashimzade, N., Myles, G., & Black, J. (2017). inter-industry trade. In *A Dictionary of Economics*. : Oxford University Press. [citované 9 Apr. 2022]. Dostupné na internete: <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780198759430.001.0001/acref-9780198759430-e-1642>

DRASTICHOVÁ, M., 2012, Význam vnútroodvetvového obchodu pre konvergenciu v rámci EÚ a eurozóny a implikácie pre Slovensko. In: *Kohezná politika. Regionálni štúdiá* [online]. Dostupné na: https://www.academia.edu/3825147/V%C3%BDznam_vn%C3%BAtroodvetvov%C3%A9ho_obchodu_pre_konvergenciu_v_r%C3%A1mci_E%C3%9A_a_euroz%C3%B3ny_a_impplik%C3%A1cie_pre_Slovensko

BRÜLHART, M. An Account of Global Intra-industry Trade, 1962-2006. In: *World Economy* [online]. 2009, roč. 32, č. 3, s. 401-459.

Marić, Željko. "INTRA-INDUSTRY TRADE AND ECONOMIC DEVELOPMENT (CASE OF BOSNIA AND HERZEGOVINA)." *Transition: An International Review* 13 (2011), s. 21-32.

HAVRYLYSHYN, O. – CIVAN, E. (1983): Intra-Industry Trade and the Stage of Development: A Regression Analysis of Industrial and Developing Countries. [Online] In: World Bank, 1983. [Citované 6. 4. 2022.] Dostupné online: <http://documents1>.

worldbank.org/curated/en/505101467990023656/pdf/REP306000Intra0developing0countries.pdf

Appleyard, D.R., Field, A.J., Cobb, S.L. (2008), *International Economics*, s. 193-194.

RASEKHI, Saeed; RAMEZANI, Masoumeh. The Nexus between Economic Growth and Intra-Industry Trade. *International Journal of Business and Development Studies*, 2017, s.47-66.

LOERTSCHER, Rudolf; WOLTER, Frank. Determinants of intra-industry trade: Among countries and across industries. *Review of World Economics*, 1980, vol. 116, s. 280-293.

TODARO, M.P., SMITH, S.C. *Economic development*. Hoboken: Pearson, 2020, s. 2-49

New World Bank country classifications by Income Level: 2021-2022, 1.6.2021. [online], [Citované 12 April 2022]. Dostupné na: <https://blogs.worldbank.org/opendata/new-world-bank-country-classifications-income-level-2021-2022>

SCHWAB, Klaus. *The global competitiveness report 2009-2010*. Geneva: World Economic Forum, 2009, s. 9-270.

Human development reports, *Human Development Index (HDI) | Human Development Reports* [online], [Citované 15 January 2022]. Dostupné na: https://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi?utm_source=EN&utm_medium=GSR&utm_content=US_UNDP_PaidSearch_Brand_English&utm_campaign=CENTRAL&c_src=CENTRAL&c_src2=GSR&gclid=Cj0KCQjwr-SSBhC9ARIsANhzu15jg358XXHqU0m0J5y85Cd76TkwzcFORy-6_2xbXHi29ATGW_3JH0kaAkJGEALw_wcB

Human development reports. In *Human Development Report 2020: Reader's Guide | Human Development Reports* [online] [cit. 15.04.2022]. Dostupné na internete: <https://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2020-readers-guide>

GRUBEL, Herbert Gunter; LLOYD, Peter John. Intra-Industry Trade.(The International Library of Critical Writings in Economics Series). 2003, s. 58.

Transportation and Logistics. In Guangdong-hong kong-macao greater bay area - transportation and Logistics [online], 2018 [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete: <https://www.bayarea.gov.hk/en/opportunities/transport.html>

Travel & Tourism Economic Impact: World Travel & Tourism Council (WTTC). In World Travel & Tourism Council [online], 2019 [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete: <https://wttc.org/Research/Economic-Impact>

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Afghanistan* [online], 2020 [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C004%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Austria* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C040%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Bangladesh* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C050%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Bosnia and Herzegovina* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C070%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Botswana* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C072%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Chad* [online], 2020 [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C148%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C2%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by China* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C156%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by El Salvador* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C222%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Guinea* [online], 2020 [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C324%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by India* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C699%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Iraq* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C368%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Israel* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C376%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by and imported Korea, Republic of* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C410%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Madagascar* [online], 2020 [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C450%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Mexico* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C484%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Morocco* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C504%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Ukraine* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C504%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Qatar* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C634%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Sudan* [online], 2020 [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C729%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by United States of America* [online], 2020 [cit. 17.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C842%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C2%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

(ITC), International Trade Centre. *Trade Statistics for International Business Development*. In *Trade Map - List of products exported and imported by Madagascar* [online], 2020 [cit. 16.04.2022]. Dostupné na internete:

https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7C450%7C%7C%7C%7CTOTAL%7C%7C%7C2%7C1%7C1%7C1%7C2%7C1%7C1%7C1%7C1%7C1

Merchandise trade matrix in thousands United States dollars, annual, 2016-2020 . In *Beyond 20/20 WDS - table view* [online], 2020 [cit. 19.04.2022]. Dostupné na internete: <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=217476>